

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyitási költségek.
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, február 28.

Nálunk és odaát.

Mialatt nálunk az agráriusok, a milliomos földbirtokosok — kacajt fakasztva — versenyt sirnak a hadi-árvákkal, mialatt a képviselőházban azon vivnak osatákat, hogy Holló Lajos megbántotta-e a németek érzékenységét és lekötik-e az országot husz esztendőre újból Ausztriának, azalatt Németországban a tórumon olyan háborus kérdéseket tárgyalnak, amelyek a lakosság minden rétegét egyformán érdeklik és érintik. Szövetségesünk legfőbb intéző körei már elkészítik az egész esztendő közéleti programját és úgy felépítik a teendőket, mint a hogyan Hindenburg a haditerveit. A legapróbb részletekig kidolgozzák az erre az esztendőre szóló élelmezési csatatervet, amely a német közéleti diktátor, Batzki zsenialitását dicséri. Hindenburg taktikája a harctéren: — takarékoskodni az emberanyaggal és kevés erővel is hatalmas cselekvéseket produkálni; a német birodalomban a lakosság jólétének biztosítása körül ugyanez az elv érvényesül. Elhatározták, hogy még ha fel is emelik az idén a buza árát, a lisztet semmi esetre se drágítják meg. Az állam a gazdától magasabb áron veszi át a búzát, mint eddig, azonban a lakosság számára a lisztet a mai árban fogják kiadni. Azt is kimondták, hogy a hus árát is leszállítják, mert a marha állomány jelentékeny módon meggyarapodott. Nálunk mióta tervezik már ezt és mégis talán a béke áldásos korszakának kell elkövetkeznie, hogy a rágós, kemény, vén marhahus kilogramja nyolc koronáról leszállhasson szerényebb, alacsonyabb régiókba. Odaát a burgonyával is sokkal többet törődnek, mint nálunk. Ott gondoskodnak arról, hogy akár fagy, akár olvad, egyetlen nagy város se maradjon hónapokig krumpli nélkül, mert ez a cikk ma a szegény emberek menybéli mannája.

Okos szomszédunk kidolgozza az egész ország élelmezési tervezetét és hajszál pontossággal végre is hajtja azt, amit helyesnek talált és amit egy évre megállapított. Ott nincs féltő kapkodás, ott nem látunk olyan jelenségeket, amelyek miatt toporzékolni szeretnénk, de csak csendes megadással ingatjuk a fejünket: — mi egyebet is várhatunk ettől a szegény országtól, amelynek közszellemét megfertőzték az okatlan pártusák és üres politikai szócsaták? Ebben az or-

szágban nem várhatunk mást, mint amit a sors juttat az olyan embereknek, akik mindent a véletlen szerencsére bíznak. Itt ne várjunk okos rendelkezéseket, helyes élelmezési politikát, ne várjunk rá, ha van is sok

buzánk és sok finom rózsakrumplink, — mi nem kapunk azokból. Ebben az országban a nép csak arra való, hogy más számára kaparják ki — a sült burgonyát. (—)

Wilson izenete a kongresszushoz.

— Nem akar háborút. — Elismeri a buvárhajók eredményét. —

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Washington. A Reuter ügynökség jelenti: A kongresszushoz intézett üzenetében Wilson elnök a következőket mondotta:

— Kritikus időköt élünk. A február elején bejelentett német taktika négy hét óta érvényben van és a következmények eddig még nem láthatók teljesen. A semleges államok, melyeket felszólítottam, hogy vessenek véget ennek a pusztításnak, féltek egy közös akciót kezdeni. A tengeri kereskedelmük sokat szenvedett, de az amerikai kereskedelem is megbénult. Az amerikai kikötőkben sok hajó maradt vissza, komoly zavarok állottak be. Olyan komoly következményeket vont maga után a tenger alatti háború, melyeket a németek elérni szándékoztak. Annak, hogy amerikai élet és vagyon eddig nem esett áldozatul, nem a tenger alattjárók parancsnokainak tapintata és önruralma, hanem csupán a pusztia véletlen az oka. Haszontalan dolog lenne tagadni a helyzet komolyságát. Elővigyázatlan dolog volna, ha nem volnánk felkészülve a lehetőségekre. Kötelességem ezért, hogy felszólítsam a kongresszust, hogy haladéktalanul adja meg nekem azokat a felhatalmazásokat, melyekre minden pillanatban szükségem lehet.

Elmondja ezután, hogy az amerikai kereskedelmet és az amerikai állampolgárok életét a jelenlegi súlyos körülmények között megfontolással, s elhatározással meg kell oltalmazni. Reméli, hogy a fegyveres erő felhasználására nem lesz szüksége. Az amerikai nép sem kívánja ezt és az általa követett utak egyike sem fog erre vezetni. A háborút csak szándékos offenzív cselekedetek idézhetik elő. Ezért felhatalmazást kér arra, hogy az amerikai kereskedelmi hajókat, ha szükségessé válna, önvédelemre szolgáló fegyverrel és oly eszközökkel szerelje fel és hogy olyan mód-szerrel használhasson fel, melyek alkalmasak arra, hogy az amerikai hajókat és polgárokat a tengeren való üzleti, vagy békés munkájuk üzésénél megvéddesse. Nem gondol anyagi érdekekre, hanem sokkal inkább alapvető emberi, az együttérzés és az oltalom ama nagy alapelveire, amelyek által az emberiség az emberi élet felett örökös. Olyan emberek felett, akik békés módon dolgoznak a világ ipari munkájának fenntartásán és a nép és a gyermekek életén. Nem képzelheti el, hogy amerikai elveket váltó férfi háború tanúsítsa abban, hogy eme dolgokat megvédelemze.

Hága. Ideérkezett washingtoni táviratok szerint Wilson nyilatkozata a kongresszusban mély benyomást keltett, a republikánusok vezetői azonban mégis megtagadják a felhatalmazást, mert ez diktatori hatalmat jelentene.

Helyenként élénkebb

harci tevékenység.

Budapest, február 27. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Helyenként valamivel élénkebb harci tevékenység.

Dél nyugati és délkeleti hadszíntér:

A helyzet változatlan. Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sikertelen

angol előretörések.

Berlin, február 27. (Hivatalos.) A nagytámadás jelenti:

Nyugati harctér:

Ypern és a Somme közötti harc vonalunk ellen intézett számos angol előretörés során az angolok csak egy alkalommal jutottak árunkba. Ellen-támadással kiverjük az Arrastól keletre benyomult ellenséget. A tüzérségi tűz csak kevés szakaszon emelkedett túl a rendes mértéken.

Keleti harctér:

A csökkenő hidegben többszörösen élénkebb volt a harci tevékenység, mint az utóbbi időben.

Macedóniai harctér:

Nincs ujság. — Ludendorff, első főszállás-mester. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Riadalom a cipőkereskedők között.

(Eladott aradi üzlet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Néhány héttel ezelőtt olyan hírek jelentek meg az újságokban, hogy a kormány összeírja a cipőkészleteket. A kereskedelmi miniszter ezt az intézkedését azzal indokolta meg, hogy a magyarországi nagymérvű cipőhálózat leküzdése céljából Németországból akarunk jelentékeny mennyiségű lábbeliket importálni és tudni akarja a kormány, hogy mennyi cipő van nálunk készletben?

A cipőkészletek összeírásától szörnyen megriadtak a kereskedők és iparosok. mert a háboru alatt megszokták már, hogy az ilyen összeírásokat rendszerint ármaximálások és forgalmi korlátozások követik. Így voltunk az élelmiszerekkel is és tényleg bekövetkezett azok ármaximálása és azok lefoglalása. Olyan hírek is kerültek forgalomba, hogy a kormány nemcsak maximálja a lábbelik árát és nemcsak szabályozza azok forgalmát, hanem intézkedni fog a cipők egyöntetű gyártása iránt is. Szakörökben azt a hirt kezdték terjeszteni, hogy csak egyféle cipőt lesz szabad ezután készíteni a gyáraknak: egyszerű férfi-, női és gyermekcipőt. Azt is tudni vélték a beavatottak, hogy még a lakcipő készítését sem engedi meg a kormány, mert ezzel is nagy visszaélések történnek. Ha ugyanis az illetékes tényezők megengedik a luxus lábbelik gyártását, akkor az ugynevezett normál-cipőket a gyárak egyáltalán nem fogják előállítani, mert a normál-cipők ára maximálva lesz, tehát azt nem érdemes gyártani, mivel azon a gyárosnak és a kereskedőnek kevés volna a haszna. Németországban már történt hasonló intézkedés és ott már forgalomba kerültek a normál cipők. A német kormány azonban csak úgy engedélyezett bőrt a cipőgyárosoknak, ha kötelezték magukat, hogy bizonyos számú maximált áru cipőt készítsenek.

A magyar cipőkereskedők határozottan megrémültek a kormány intézkedéséről és számos kereskedő gyorsan tuladott raktárán. Aradon is volt erre példa. A *Cipőüzlet* című fötéri üzlet tulajdonosa például néhány héttel ezelőtt egy budapesti cégnek eladta egész raktárát és üzletét, mert nem érdemes cipővel kereskedni akkor, ha már a lábbelit is maximálni akarja a kormány. A legtöbb cipőkereskedő bizonyára követi ezt a példát, amit annál is inkább megtehetnek, mert hiszen a háboru ideje alatt csaknem minden cipőkereskedő egész vagyont keresett nagy raktárával. Ez a kereset jó részt onnan származik, hogy a raktárban felhalmozott árut hosszú ideig, néha egy esztendőig is visszatartották és csak akkor kezdték a lábbelit eladogatni, amikor annak ára háromszáz perccel feleződött.

A képviselőház ülése. Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház mai ülése teljesen szürke korotok között folyt le. Szász Károly alelnök az ülés megnyitása után bemutatta Harkányi János báró kereskedelmi miniszternek hat heti szabadságot kérő levelét. A szabadságot a Ház megadta. Utána Vázeonyi Vilmos letette az összeférhetlenségi bizottságba való belépése alkalmából az esküt. azután a kivételes hatalomról szóló miniszterelnöki jelentést tárgyalták. Először Lévy Lajos báró szólalt fel, aki a Károlyi párt amerikai utját tette szóvá. Az ellenzék élénk közbeszólásokkal kísérte szavait. Ezután a belpolitikáról beszélt. Kijelentette, hogy nálunk a koalíció lehetetlen. Végül a harcéri hősök sor-

sát tette szóvá, s ajánlotta, hogy megélhetésüket biztosítsa a kormány. A kormány jelentését tudomásul vette. Beszki Antal bizalmatlan a kormány iránt és a jelentést nem fogadja el. Issekutz Győző a kormányjelentést tudomásul veszi. Végül Springer Ferenc hosszasan foglalkozik a kormány intézkedéseivel, főleg az élelmezési és ipari intézkedésekkel és végül kijelenti, hogy a miniszterelnöki jelentést nem fogadja el. Ezzel az ülés véget ért. A Ház legközelebbi ülése holnap lesz.

Kitüntetés a Máv.

aradi üzletvezetőségénél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagy német generalissimus: Hindenburg mondotta a háboru elején, hogy a győzelem legnagyobb mértékben a vasutaktól függ. A kiváló hadvezér később a mazuri csatával igazolta be ezt az állítását. A legnagyobb kvalitású hadsereg is tolt erőt reprezentál csupán, ha esápjai, melyekkel az utánpótlásokat, az élelmezést, a municiót fölszivja hatalmas testébe, a rómaiak Fabius Cunctatorjához hasonlatosak. A rossz vasuti organizáció az orosz hadseregnek közismert átka. Mukdent köszönhették ennek a múltban, sok nagy vereségüket a mai háboruban erre a számlára írhatják föl. Hazatért csererokkantak mesélik, hogy a cár birodalmának periferiáin mindennapos látvány a megrekedt teher vonat. Az utat és a vonatot befutta a hó. Ami példásan nagyszerű államvasutunk egyik födösösége diadalmas háborunknak. Am a Máv. vonalak hálózatában külön fötűtör, eleven, pompás szerv az aradi üzletvezetőség. A legekspozáltabb helyen vannak a mi vasutasaink a háboru kezdete óta, a román betörés azonban egyenesen gigászivá magasztosította hazafiai teljesítményeiket. Nagy, benső örömmel regisztráljuk most tehát a hirt, hogy a királyi kegy sugara ragyogva hullik az aradi vasutasok becsületos, derék szíve fölé, az egyszerű szolgálati bluzra.

Ötletege a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki: Kovács József föellenőrt, piskii forgalmi fönök helyettesét, a hadiforgalomban teljesített kiváló szolgálataiért, Mold József föellenőrt, az aradi táviró ellenőrség vezetőjét, a hadiforgalom fokozott igényeinek megfelelő táviró levelezés akadálytalan lebonyolításáért és a román betörés által tönkretett táviró vonalak gyors újraépítéséért, Pünkösty János fömérnököt, az aradi üzletvezetőség IV. vonatási osztályának helyettes fönökét, a mozdonyok gyors kiállítása és a katonavonatok gyors továbbítása körül szerzett érdemeiért.

Az arany érdemkeresztet kapták: Adamkovits Aladár mérnök, nagyszabeni fötűházi fönök, a katonavonatok akadálytalan lebonyolításáért, Ronav Arpad ellenőr, ujaradi raktár-fönök, a katonavonatok gyors be- és kirakása és akadálytalan közlekedéséért, Kligl Rudolf ellenőr, Szajol állomás fönöke, a nagy katonavonatok akadálytalan lebonyolításáért, Hamsa Dezső aradi ellenőr, a hadiforgalom csoportvezető helyettese, a hadiforgalomban tanusított kiváló tevékenységéért, Kugyis Dezső ellenőr, az aradi üzletvezetőség III. forgalmi és kereskedelmi osztályába beosztva, a hadiforgalmi áruszállításban kifejtett kiváló ténykedéséért, Sparsitzky Gyula ellenőr, kocsintéző, a gyors kocsikiszolgálás körül kifejtett tevékenységéért, Szendelbach Péter dr. fogalmazó, a katonai szállítások irányításában kifejtett tevékenységéért, Semjék Elemér piskii hivatalnok, a katonavonatok irányítása körül kifejtett tevékenységéért, továbbá Nagy Lajos és Szaume Oszkár hivatalnokok az aradi üzletvezetőségénél.

Csak egészséges

férfi nőülhet.

Törvény a szaporodás védelmére.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Az Aradi Közlöny „Harc az egészségért” című cikkében ismertette Nékám tanárnak, a nemi bajok leküzdésére kinevezett kormánybiztosnak rendkívül érdekes nyilatkozatát. A tudós professzor, aki a hadseregben elharapódzott baj tovatérjedésének meggátolására tett intézkedésekről mondott el értékes tudnivalókat, megemlítette azt is, hogy törvényjavaslat készül a jövő nemzedék egészségének megóvására és hogy legközelebb már egy szakértekezlet hív egybe, amelynek az lesz a feladata, hogy az egészségért folytatandó eme nagy harc eszközeit megteremtse.

A törvényjavaslat — mint fővárosi tudósítónk telefonálja — már nemsokára a parlament elé is kerül, mert a kormány a háboru egész ideje alatt igen nagy gondot fordított erre a nemzet fentartására és megmaradására veszélyeztető kérdésre.

A törvény a nemi bajok leküzdésének fogalmát igen tágan értelmezi és a teendők oly nagy és tág mezejét vonja hatáskörébe, hogy aligha lesz a születéstől a halálig egy órája az emberi életnek, amelybe az állam a nemibajok szempontjából ne avatkozzék bele. Okosan és jól teszi!

A törvény mindenekelőtt kötelezővé teszi a nemi betegek és a fertőző források bejelentését, nyilvántartását, gyógykezelését. Elrendeli továbbá az időszakos egészségügyi vizsgálatot mindenkire kivétel nélkül és esetről-esetre a speciális vizsgálatot is tőnie kell, akire ezt a hatósági orvos szükségesnek mondja. Vizsgálatnak van helye a házasság alkalmával, a szolgálatba lépő cselédnek, a föiskolában, az internátusokban és a prostituáltaknak.

Megszigorítják azok büntetését, akik a fertőzést terjesztik, de büntetik azt is, akik az egészséget veszélyeztetik. A közegészség elleni kihágások büntetését szigorítják.

Eddig 14 esztendő volt az a korhatár, amelyig a leánygyermek ellen az erőszak büntetését a törvény megtorolja. Ezt a korhatárt 16 évre emelik fel.

A magzat elhajtás büntetését rendkívül megszigorítja az új törvény, amely az elnéptelenedés ellen azzal is védi az országot, hogy az újságok apró hirdetési rovatát, hirdetéseit, a hirdető orvost és a kuruzalókat megrendszabályozza.

Hatásos intézkedéseket léptet életbe a kormány a pornografia üldözésére és leküzdésére. A legszigorubb vizsgálatot rendeli el a prostitucionális intézetekkel és azokkal a férfiakkal szemben, akik azokat igénybe veszik.

Megkönnyíti az állam a családalapítást, intézkedés történik az anyaság védelméről, segélyezik a több gyermekes szülőket és az állam maga állít fel házassági irodákat. Az egyke rendszerrel is szembe száll végre a kormány és az örökösödési törvényt ebből a szempontból reformálja. Nőtlenségi adó behozatalát tervezik és a nemi bajok leküzdésére szigorítják a biztosítási eljárást.

Diák-otthonokat, lakásreformot, tömeglakások megszüntetését, az agyrajrás kérdésének megoldását tűzte ki feladatául az új törvény, amely végül az ifjuság nevelésének nagy problémáját és a nép felvilágosítását is beveszi keretei közé.

Csak a „sokat markol — keveset fog” ősrégi tapasztalatának vallóinak ne legyen aztán igazuk, olvasván ezt a gyönyörű programot, amelynél szebbet államiérő még álmodni sem tudott volna.

Bethmann-Hollweg

az amerikai viszonyról.

(Reményen felül sikertől blokád. — Németország nem fél az Uniótól.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlinből jelentik: A német birodalmi gyűlés ma folytatta a költségvetés és az új adójavaslatok tárgyalását. Az ülésterem és a karzatok zsúfolásig megteltek közönséggel, a diplomatikák páholyában ott volt a diplomáciai kar. Megjelent Hohenlohe herceg osztrák-magyar nagykövet és Lariss gróf követségi tanácsos is. Az ülés megnyitása után Kaempf elnök közölte a birodalmi gyűléssel, hogy *Bethmann-Hollweg* birodalmi kancellár kíván beszélni. A kancellár a következőket mondta:

— Mialatt harcosaink odakint a lövészárkokban tüsből állanak és mialatt buvárhajóink halálmegvetéssel harcolnak a tengereken, nekünk itthon semmi más nem szabad dolgoznunk, mint azon, hogy ágyukat és löszereket teremtsünk és, hogy élelmiszereket termeljünk és azt igazságosan elosztjuk. A jövőnkért folyó legmagasabb harc közepette csak egy követelés van a jelen pillanatnak, a mely követelés minden politika, úgy a belső, mint a külső politika felett uralkodik: *harcolni és győzni.*

— Az új hadihitel megszavazása az egész világnak megmutatja elhatározásunkat, hogy küzdeni kell addig, amíg csak ellenségeink kézszeke lesznek a békére. Hogy milyen legyen ez a béke, arról a sajtóban sokat írtak és gyűléseken sokat beszéltek. De bármilyen csábítók legyenek a kérdések, a jövő szempontjából mégis korainak tartom, hogy a magam részéről ilyen vitában részt vegyek. Igéreteket tenni, vagy pedig részletekbe menő feltételeket formulálni meddő dolog volna. Ellenségeink egymás között szorban igéreteket tettek, de ezzel csak annyit értek el, hogy úgy maguk, mint a népük, mélyebben bonyolódott bele a háboruba. Ezek az ígéretések nem csábítanak követésre. Amit a mi feltételeink irányáról és céljáról mondhatok az annyi, hogy véget vetni a háborunak egy tartós béke útján, mely

kárpótlást biztosít minden szenvedett jogtalanságot

és amely az erős Németországnak létét és jövőjét biztosítja. Ez a mi célunk, sem több, sem kevesebb.

Ezután a kancellár rátér a belpolitikára.

— Az új idők egy megújított népet teremtetek. A nemzet ezerszer tapasztalta a mostani háboruban, hogy csak egységes erő bírhatja ki és győzheti le a külső védelmet. Ezek az eleven erők nem tűnnek el pártprogramot és amikor a politikai jogokat újra kell rendezni, nem arról van szó, hogy megjutalmazzuk a népet, mert ez a beállítás megalázó, hanem hatalmas szellemi, gazdasági és szociális feladatokat kell megoldani. Erre azonban csak az az erő tehet képesé, ha az az erő, amely a háboru megnyerésére meg van, a békében tovább hat. Ez az erő nem igazodik pártabsztrakciónak után, hanem megköveteli az állam belső egységét, a nemzeti gondolatot, hogy az egész népet egyé forrasztjuk.

— A Briandok és a Lloyd Georgok el akarják hitetni az egész világgal, hogy meg akarják szabadítani az egész világot a porosz militarizmustól és hogy a német népet megajándékozzák demokratikus szabadsággal. Nos, ahol fel kell szabadítani, azt magunk fogjuk élvezni. Ami a militarizmust illeti, tudjuk

és a háboru előtt Lloyd George is tudta, hogy földrajzi helyzetünk mindenkör Nagy Frigyes szavaira emlékeztet:

„Toujours en dévotion”

alapon nyugszik a mi berendezkedésünk és a német császárság gondolata a nép lelkében gyökeredzik és szabad emberek lelkéből meríti a gondolatot.

Ismerteti ezután azt a visszhangot, melyet Németország és szövetségeseinek békejegyzeke keltett és Wilson elnöknek és a többi semlegeseknek lépett.

— Azonban ellenségeinknél erősebb volt — folytatja beszédét Bethmann-Hollweg — a hatalom kezelőinek gyilkos bosszúvágya, mint a népek béke kívánsága. Válaszuk durva, vakmerő, barbár gyűlölet és a guny dokumentuma. De a szövetségesek harcvonalai ma szilárdabb és a német nép egysége ma állhatatosabb, mint valaha volt. A további vérontásért és az emberiség szenvedéséért a felelőség azokra hárul, akik a békítésre kinyújtott kezünket visszautasították. A tengeri zárlatról tett nyilatkozatainkkal szemben a semleges államok fenntartással, óvással és tiltakozással kapcsolatos válaszokat adtak. Tudjuk, hogy a semleges hajózáásban zavarok vannak, igyekeztünk segíteni rajta. Tudtuk azt is, hogy a bajokat elsősorban Anglia brutális tengeri szarnokosága okozza. Az angol kereskedelmek nem leigázását akarjuk mi, hanem a szarnokoságnak eltörlését és a semlegesek hálsak lesznek, ha ezt kivívjuk. Az Egyesült Államok azonban egy lépéssel tovább mentek, mint az európai semleges államok. Wilson elnök a január 31-iki jegyzékünk kézhez vétele után durva módon megszakította velünk a diplomáciai összeköttetést. Hiteles adatot azokról az okokról, amelyek miatt ezt a lépést megtette, eddig nem kapunk. Amerika a berlini nagykövete útján csak arra szorított, hogy a külügyi államtitkárral élő szóval közölte az összeköttetés megszakítását és kikérte utleveleit. Az összeköttetés megszakításának ez a módja olyan nagy nemzetek között, a melyek egymással békességben éltek, páratlan a világtörténelemben. Dokumentum híján a Reuter-jelentésre kell támaszkodnunk, amely szerint Wilson elnök azt mondta, hogy a mi január 31-iki jegyzékünk minden előzetes tájékoztatás nélkül megszegi az 1916. május 4-én tett ünnepélyes ígéretünket és ezért az Egyesült Államok mártóságának és becsületének megvédésére az az egyetlen mód, melyet tett. Ha ez a megokolás tényleg hiteles lenne, akkor a leghatározottabban tiltakozni kellene ellene. Az évszázados barátság, amely az Egyesült Államokat és Németországot összekötötte, a háboru eleje óta megváltozott.

Ódaát a régi elveket sutba vetették.

Wilson elnök 1913-ban a kongresszushoz tett üzenetében kijelentette, hogy a semlegeség nemzetközi politikájának, véleménye szerint, azzal tehet eleget, ha az egymás ellen harcoló mexikói pártoknak nem enged át fegyvert és hadianyagot nem küld. 1914-ben már nem látta jónak ezt a magatartást. Amerika nagymennyiségű hadianyagot küldött az entente-nak és e mellett féltékenyen örködött az amerikai polgároknak ama jogára, hogy szabadon utazhassanak az entente orszá-

gokba a tengeri harctéren keresztül. Az angol kiéheztető blokádról, a mi békeajánlatunkról, annak visszautasításáról és ellenségeink megsemmisítő törekvéseiről tudnak Amerikában is. Nem ismerhettük el azonban életkérdésnek azt, hogy egyoldaluan csupán velünk szemben védelmezik meg az amerikai állampolgárokat. Azt mondják odaát, hogy Anglia csakis gazdasági értékeket pusztít, amelyek pótolhatók, míg Németország ember életet, mely pótolhatatlan.

Amerika szakított velünk és arra törekedett, hogy az összes semlegeseket ellenünk mozgassa.

És pedig nem szolgálja a tengerek szabadságáról hirdetett törekvéseket és nem szolgálja a Wilson elnök által keresett békét. Sőt a vérontást még bőségesebbé tette volna. Féljük, hogy megszakadt az összeköttetés azzal a néppel, amely hivatott lett volna arra, hogy megteremtse a békét.

— Anglia állásfoglalásunkat előre látta. A nemzetközi jog minden szabálya feltétlenül kötelező mindenkire nézve. Angliára is addig, amíg ezt érdekei megengedik. Anglia a tenger rendőre — mondotta Litton lord. De kérdés hogy ki bizta meg ezzel a tisztséggel és ki ellenőri ebben a tisztségében. Most kalózkodásnak mondják a tengeralattik háboruját, de 1914. július 17-én, a háboru kitörése előtt Sir Pearcei Scott az elismert angol tengerészeti tekintély azzal a véleménnyel szemben, hogy a tengeralattjáró naszád nem tud hajókat elfogni, csak megsemmisíteni technikai természeténél fogva, a Timesben a következő fejtegetést állapítja meg: „Ha egy szigetország, amely tengerentúli országoktól függ, háboruba keveredik és az ellenség az élelmiszer ellátás bevitelét megakadályozza aknákkal, és tengeralattjárókkal zárja körül, ha a zárlatról előre értesíti a semlegeseket, akkor, ha az elzárt területen hajókat elpusztítanak, ezt az esetet nem lehet a barbarizmusba való visszaesésnek mondani.” Tehát ez pontosan a mi esetünk. De a mi felfogásunk jogosabb és igazoltabb, mert a szigetország volt az, amely velünk szemben a kiéheztetés fegyverét akarta használni. Ha a tengeralattjáró fegyvere megfordítva lenne, most Anglia épp úgy beszélne, mint akkor Sir Pearcei Scott.

A tengeralattjáró harc csupán válsz az angol kiéheztető politikára.

Az angol hatalom kezelői abban a reményben éltek, hogy a háboru nem fog sokba kerülni. Azt gondolták, hogy a szárazföldön majd a szövetségesek fognak dolgozni, Anglia pedig csak büszke flottájával és polgárainak feláldozása nélkül az egész német népet kiéheztetéssel meghódításra fogja kényszeríteni. Nem új recept ez Angliában. A vitéz bur harcosokat azzal akarták megadásra kényszeríteni, hogy asszonyaikat és gyermekeiket gyűjtő táborokba hureolták, de az történt közben, hogy ezeknek szenvedése nem csökkentte, hanem növelte a bur harcosok ellenálló erejét. Ez aztán meghosszabbította a háborut.

— A mostani angol miniszterelnök Lloyd George nem talált akkor elég erélyes szavakat annak megbélyegzésére, hogy tizenöt-tizenhat ezer ártatlan asszony és gyermek áldozatul esett ennek az angol gyilkosságnak. Amit ebben a háboruban Anglia kiesnyben művelt, most nagyban akarják megtenni. A bur táborban 150.000 asszonyról és gyermekről volt szó és Lloyd George adatai szerint 15—16.000 esett áldozatul. A mostani háboruban az egész német népet, csaknem hetven millió embert akartak asszonyokkal, gyermekekkel, öregek-

Lakókat védett az aradi bíróság.

(Első tárgyalás a lakbérleti rendelet alapján.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mult év november havában a miniszterium rendeletet adott ki, mellyel elejét óhajtotta venni annak az anomáliának, hogy kapzsi bérbeadók bérlőket indokolatlanul béromeléssel sújtsák; ugyane rendelet további célja volt, hogy az emelést el nem fogadó bérlőket megóvja a bérbeadó azon természeteszerű bosszujától, hogy az ilyen lakót — mint alkalmatlant — télviz idején egyszerűen kidobja egy felmondással.

Emlékeznünk, hogy minő felzudulást okozott e rendelet a háziurak táborában: a miniszterium enyhíteni kívánt a rendelet szigorát és e hó elején újabb rendeletet bocsájtott ki, melyben már tágabb kereteket adott a felmondási lehetőségeknek, egyben e rendelettel kapcsolatban az az újítás is életbe lépett, hogy a felmerülő vitákban egy — laikusok bevonásával alakított — bizottság ítélkezék egyedüli és végső fórumként, mint erről annak idején megemlékeztünk.

Az aradi járásbíró vezetje szerencsés intézkedéssel Bozóky Mátyás dr. kir. járásbírót rendelte ki az említett bizottság bírói elnökévé. E kirendelés már annak idején megelégedéssel találkozott jogász körökben, mert Bozóky dr. személyében nemcsak a jogi alaposág nyilvánul meg, hanem a képesség páratlan tapintattal — és a mi ily ügyekben még inkább szükséges — a mindennapi élet ismeretével és praktikus felfogásával párosul és a mai napra kitűzött tárgyalások valóban egy ily vezetés jegyében folytak le.

Bozóky dr. járásbíró a bizottság tagjaivá Bing Hugót a bérbeadók részéről, Torkos Sándort a bérlők részéről kérte fel, ők szolgáltatnak ma jogot, olyan jogot, mely — a rendelet értelmében — felelhetetlen.

(Érvénytelen felmondás.)

A sablonos kisebb ügyek mellett az új eljárás igazi előnyeit özv. Stoll Károlynénak Kormos Adolf ellen indított felmondási ügyében volt alkalmunk tapasztalni.

Özv. Stoll Károlyné február hó elején előbb minden indoklás nélkül magánuton, utóbb pedig bírói uton mondott fel házában egy lakást az új rendelet azon intézkedésére hivatkozással, hogy a lakás javításokra szorul.

Bérlő képviselőjében Molnár Oszkár dr. ügyvéd jelent meg, ki a felmondás elutasítását kérte azon az alapon, mert tagadta, hogy a lakás rossz állapotban volna, egyébként rámutatott arra, hogy a miniszteri rendelet — mely természeténél fogva szorosán értelmezendő — felmondási okul nem a lakás, hanem a ház javításra szoruló voltát teszi feltétellé. A lakás bérlője azzal is védekezett, hogy bérbeadó a lakás felmondását e hó elején már megkísérelte, akkor azonban hajlandó volt jószívű is lenni, ha bérlő újabb 100 korona béremelésbe beleegyezik, holott a bért a háború folyamán egy ízben már emelte.

A bizottság a bérbeadót kérelmével elutasította, azzal a praktikus indoklással, hogy a rendelet célja nem a lakók zaklatása, hanem az, hogy a bérbeadónak ott és akkor nyujtsan segédkezet, ha és ahol arra valóban szükség van.

A bizottság ezenkívül teljesítette a bérlő képviselőjének ama kérelmét is, hogy a rendelet 7. §-ára hivatkozással az ügyet tegye át a rendőrbíróhoz, mert a bérbeadó részéről nyilván kihágás torog lenni. Ugyanis a rendelet kihágásnak minősíti, ha valaki e rendelet

rendelkezésének kijátszása vagy megintstása végett valótlan adatokat terjeszt elő.

Kívánatos volna, hogy az esetenként megalkuló bizottságok határozataikban hasonló erélyt juttassanak kifejezésre, minőt tapasztaltunk; bizonyára minimumra redukálódik majd akkor az indokolatlan felmondások száma, különösen, ha az indokolatlanul felmondó kihágási uton is méltó büntetésben részesül.

(Nem költözhetik a házába a háziur.)

Tárgyalta a lakbérleti bizottság még három érdekesebb ügyet is. Végh István aradi kovács mester házában lakik Sztán Jánosné, egy hadbavonult eszmadiamesternek a felesége. Végh nem lakott eddig a házában. Más hol volt bérelt lakása. Most azonban el akarna innen költözni saját házába, Sztán Jánosné lakásába, s ezért küldötte el Sztánnénak a felmondó levelét. Sztánné azonban azt nem fogadta el. Így került az ügy a bizottság elé. Végh István elmondotta a bizottságnak, hogy azért szeretne házába Sztánné lakásába költözni, mert az ő lakása elé az udvarban egy hatalmas gépet állítottak fel, úgy hogy lakását nem tudja szellőztetni mert a gép port verne be a lakásba. Sztánné kijelentette, hogy ő hajlandó költözni, de csak abban az esetben, ha a költözködés költségeit a háziur megtéríti. Végh erre kijelentette, hogy ő husz koronát ad, de ennél többet nem. Bozóky Mátyás járásbíró a bizottság elnöke egyezséget próbált létrehozni. Sztánné kijelentette, hogy mindössze 28 korona segílyt kap a férje után, ebből pedig a költözködés költségeit nem tudja fedezni és a husz korona erre a költségre nem hiszi, hogy elengedő lenne. Kérte Véghet, hogy a fuvarát fizesse ki és más költsége nem lesz. Lehet — mondotta, — hogy még husz koronába sem fog az kerülni. Végh azonban ezt a megoldást nem fogadta el, és a bizottság rövid tanácskozás után a háziurat elutasította keresetével mert az ok, amit ő felhasznált a lakás felmondásnál, a lakbér rendelt szerint indokolatlan.

(Az erőteljes házgondnok.)

Ezután egy másik kisebb lakbérleti kereset került a bizottság elé. Talán ez volt a mai tárgyalásnak a legérdekesebb ügye. Pap Laura bepanaszolta a bizottság előtt Lübeck Herman árust, hogy lakásának felmondását nem akarta elfogadni. Pap Laura gondnoka a Bercsényi Miklós-utca 14. számú háznak, melynek Halmos József aradi városi tisztviselő a tulajdonosa. Mint gondnok február 1-én mondott fel Lübecknek március elsejére. Pap Laura az elnök kérdésére különösen indokolta meg felmondását. Azt mondta, hogy Lübeck rendetlen lakó és alig várja, hogy megszabaduljon tőle. Félt attól is, hogy megveri, mert már többször rátört lakásán és a házból ki is akarta kergetni.

A bíró ránéz Lübeckre és hihetetlenül hangzó vád után megkérdi tőle, hogy hány éves? Lübeck kijelenti, hogy hetvenkét éves.

— Hogyan lehet az, hogy ön, aki egy erős fiatal nőfél egy ilyen toporodott öreg embertől? — Pap Laura erre nem tud választ adni, csak folyton azt hangoztatja, hogy alig várja, hogy megszabaduljon Lübecktől.

Lübeck orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy felesége, aki hatvenkét éves, agyverzés következtében súlyos betegen fekszik és szállí-

tása veszélyes. Egy-két hónap múlva feleségét szanatoriumba akarja szállítani és május elsejére szívesen kiköltözik a lakásából. Kéri a bizottságot, hogy a méltányosság elvénél fogva is utasítsa el kérelmével Pap Laurát, mert feleségét a költözködéssel veszélynek tenné ki. A bizottság elnökének kérdésére elmondja, hogy soha eszé ágában nem volt, hogy meg is fenyegebbe Pap Laurát. De ez azért haragszik rá, mert Pap Lauránál lakik a háztulajdonos Halmosnak két gyermeke és a nő a két gyermekkel hallatlanul rosszul bánik. Ezt tanukkal is tudja igazolni. Folyton veri, üti a gyermekeket. A mult hó egyik napján rettenetes sívalkodásra lettek figyelmesek. A szomszédban lakik Pap Laura a gyermekekkel és a nő ismét az egyik kisleányt, aki öt éves, verte remesén. Ekkor tényleg bement a lakásba és kérte, hogy ne bántsa az ártatlan, gyenge kis gyermeket. Ezért haragszik rá Pap Laura és ezután történt a felmondás.

Pap Laura erre azt mondja, hogy Lübeck és felesége páloával mentek lakásába és megakarták őt verni, holott ő csak megdorgálta a gyermeket. A hatalmas, erősen fejlett nőnek ezt az állítását a bizottság tagjai kétértelműen fogadták.

— Lehetetlen, hogy egy ilyen erős nő megijedjen két teljesen öreg embertől! — mondja Bozóky Mátyás dr.

Pap Laura ezután azt mondja, hogy azért is akarja, hogy elköltözzenek Lübeckék, mert a kisleánynak az orvosa levegőváltozást ajánlott, és ezért az egész házat be akarja zární.

Lübeck kijelenti, hogy tanukkal tudja azt is igazolni, hogy Pap Laura annyira megverte a gyermeket, hogy az ennek a beteg.

Végül a bizottság Pap Laurát elutasítja s felmondását joghatálytalannak nyilvánítja.

— Megértette az ítéletet Lübeck? — kérdi a bizottság elnöke.

— Igen — feleli Lübeck, csak azt nem tudom, hogy el kell-e költözniöm vagy nem?

A bizottság elnöke mosolyogva megmagyarázza az öregnek, hogy nyugodtan megmaradhat a lakásában.

Longhy Jenni hárfaművész nő a legutóbbi időben házat vett a Kasza utcában és a házában lakó Russ Józsefnek felmondott azzal az indoklással, hogy annak lakásába ő akar beköltözni. Russ a felmondást nem fogadta el és a mai tárgyaláson Longhy Jenni igazolta felmondásának jogosságát és így azt a bizottság joghatályosnak mondotta ki.

Új kenyérjegyek kiadása. Angel István dr. főjegyző, a városi lisztiroda vezetője, közli, hogy holnap azoknak is jelentkezniök kell a kerületükhöz tartozó hatósági élelmiszerüzletben, akiknek csak kenyérjegyük van. Az új kenyérjegyet is a hatósági élelmiszerárutóknál adják ki. Azok, akiknek tehát, holnap esedékessé válik az új jegyek kiváltása, 1-től 400-ig, a III. kerületben 1200—1600-ig, először a pékhez kell menniök, ha csak kenyér- vagy kenyér- és lisztjegyük van és ott meg kell előbb vásárolniök a kenyéret és le kell vágatniök a kenyérszelvényt. Ezt azért szükséges így megtenniök, mert ezzel megtakarítanak egy utat és sok időt. A lisztüzletben ugyanis elveszik a régi törzslapot és ott tartják. Ha tehát rajta van a kenyérszelvény, akkor vagy a lisztüzletből küldik el a pékhez, vagy elviesz az egy hátra való szelvény.

Erdélyi tisztviselők kártalanítása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az oláh rablóhadjárat, ha nem is a legnagyobb, de kétségtelenül a legérzékenyebb károsodást a fix jövedelem után élő tisztviselői kárnak okozta. Ez a társadalmi osztály ugyanis a háboru kitörése óta küzd az egyre elviselhetlenebbé váló drágasággal. Vagyoni alapja teljesen megingott. A legszükségesebbek beszerzése is óriási nehézségeket okoz neki. Ez volt a helyzet az oláh invázió előtt és azóta csak rosszabbodott, mert — különösen Erdélyben — az árak aránytalanul és indokolatlanul emelkedtek. Az áremelkedés pedig első sorban az elsőrendű életszükségleti cikkeknél szembeötlő.

Kisebb-nagyobb veszteségek majdnem minden tisztviselőt értek az oláh háboru folytán. És pedig érték főleg ruházati cikkekből, fehérneműkből és ágyneműkből. Mind olyan cikkek ezek, amik ma egyáltalán nem, vagy csak igen nagy anyagi áldozatok árán pótolhatók. De honnan pótolja ezt a tisztviselő, akinek szükösen kimért fizetése táplálékra is kevés? Ha sürgősen segíteni kell valamelyik társadalmi osztályon, — úgy a tisztviselői kar jöhet első sorban tekintetbe.

Ennek a helyzetnek a felismerése vezette a sepsiszentgyörgyi tisztviselőket, akik Csán-y Gyula tanfelügyelő elnöke alatt Szentkereszty Béla báró, Háromszékvármegye főispánja részvételével a felekezeti tanárok bevonásával gyűlést tartottak. E gyűlésre összegyűlt állami, törvényhatósági tisztviselők és felekezeti tanárok egy memorandumot fogadtak el, a melyben Erdély kiürített területei tisztviselőinek teljes kártalanítását kéri.

Schmidt Károly munkapárti képviselő a képviselőházban nyilatkozott erről a kérdésről és most, hogy ma megjelent az Országgyűlési Értesítő 47. száma a 704. számú országos ülésről, szó szerint ismertetjük az erdélyieket különösen érdeklő beszédet:

— A kártalanítást azért is tartom szükségesnek, mert attól kell tartanom, hogy ha ez nem történik meg, a birtokviszonyok és a vagyoni viszonyok Erdélyben oly irányban fognak eltolódni, amely a magyar állam jól fel-fogott érdekében az egységes osztatlan Magyarország érdekében legalább is nem kívánatos.

Hangsúlyozni kívánom, hogy én az oláh népnek nem vagyok ellensége és magam részéről legnagyobb örömmel fogadnám, ha mind-egyik magyarországi román fentartás nélkül és lojálisan helyezkednék az egységes osztatlan Magyarország eszméjének alapjára. Sajnos azonban, ez a háboru előtt és a háboru alatt nem volt mindig így és ezért szükségesnek tartom e kérdésnek nyíltan a szemébe nézni és e kérdéssel foglalkozni.

Ráth Endre: Tudjuk, ki a barát, ki az ellenség.

Schmidt Károly: Az én meggyőződésem az, hogy a románok tulajdonképpeni többségének a háboru előtt és a háboru alatt az volt a legbensőbb és a legédesebb álma, hogy valaha Erdély Romániával egyesüljön. A kevésbé óvatos elemek ennek kifejezését is adták többé-kevésbé nyíltan, de ennek következtében kénytelenek is voltak a konzekvenciákat levonni és ekzsztenciájukat Romániába áthelyezni. A kevésbé nyíltak és idetartozik a román intelligenciájának tulajdonképpeni része, ezt az álmát kebelében elzárva tartotta s csak a legbensőbb, a legbizalmasabb társaságban mert erről beszélni. Csak maguktartásában nyilvánult meg gondolkozása-

suk módja. Így pl. nagyon jellemző, hogy Brassóban a háboru első évében ha nagy győzelem híre érkezett a harcterről, a románok nem lobogóztatták fel házaikat, s mikor egyszer egy szász ismerősöm egy oláh ügyvédnél kérdezte, miért nem lobogózzák fel házaikat, akkor gúnyosan azt felelte, hiszen mi semlegesek vagyunk. Egy brassói szász ember egyszer azt a szellemes megjegyzést tette a háboru alatt, hogy neki nem kell újságokat olvasnia, mert mikor a kávéházba megy, megfigyeli a szomszédos oláh asztalársaságot és ha azok savanyu potákat csinálnak, akkor nekünk a harctéren nagyon jól megy a dolgunk, ha ellenben sugárzik az arcuk az örömtől, akkor mindenesetre valami baj van nálunk a harctéren. Ezek az elemek mindig tájékozva voltak arról, mi történik Romániában és pedig egészen alaposan az utolsó detailig. Így például Bajuleszku dr. felesége, annak a Bajuleszkunak, ki a román uralom alatt Brassó polgármestere volt, hetekkel a román invázió előtt, eldicskedett azzal, hogy majd a románok alatt az ő férje fog polgármester lenni. A román intelligenciának ez a része sohasem mulasztotta el, hogy nyilvánosan lojalitását hangoztassa, de azért, mikor a románok betörték, azokat tárt karokkal fogadta, velük fraternizált, s midőn a románok kitakarodtak, velük ki is ment.

A románok kisebb része az, mely — legalább Erdélyben — lojálisan a magyar állam eszme álláspontjára helyezkedett. Ezeket azonban a román közvélemény árulóknak tekinti és hogy nem bántak velük Magyarországon úgy, mint Bukarestben bántak a törvényhozás egy tagjával, ez csak annak köszönhető, hogy itt az államhatalomtól félték.

En nem akarom gyanúsítani román testvéreimet, kik között nekem is jó barátaim vannak, de ezek elhagyhatatlan tények, amelyeket felhozok. És az is tény, hogy az invázió alkalmával nem tartották szükségesnek elmenekülni. Ebben a tényben a legjobban nyilvánul meg az érzélem. Az itthon maradt románok vagyona nem csökkent, sőt ellenkezőleg midőn hadseregeink a határszéli megyékbe jöttek, ők voltak azok, akik mindennel ellátták a hadsereget és ezzel igen jó üzletet csináltak. De a román alsóbb rétegek vagyona más módon is gyarapodott. Mihelyt menekültek a falvak lakói, a román csőcselék azonnal hozzáfogott a fosztogatáshoz, ellopelt mindent, amit elvihetett, butort, ruhát, fehérneműt, edényeket.

Huszár Károly (sárvári): Állatokat!

Schmidt Károly: Amit pedig el nem vihett, vagy ami nem tetszett neki, azt elpusztította. Mikor a menekültek hazatértek, többnyire üres falakat találtak. Legjobban jártak még azok, hol az illető oláh atyafi elég kapzsi volt, hogy az egész házat a butorzáttal együtt birtokába vette, mint pl. a barcarozsnyói román pap, ki a szász pap lakásába költözött, ott nagy dinom-dánomokat rendezett és most sajnálni fogja valahol Moldvában, vagy Oroszországban, hogy a menekülésre engedett idő rövidsége miatt a szép paplak butorait és berendezését magával nem vihette.

A fosztogatók nemcsak hogy megtartották vagyoniukat, hanem még gyarapították is és habár részben legalább sikerült nekünk ezt újból elszedni tőlük, de igen sokat megrongáltak, elástak, sőt a folyóba dobtak. Mindazonáltal az a veszedelem mégis fenyeget, miután saját

vagyoniukat érintetlenül megtartották, hogy a birtokviszonyok Erdélyben eltolódnak. Ezt a kártérítés által kell megakadályozni.

A kormány kijelentéséből azt lehet kimagyarazni, hogy a kormány főleg azért nem akarja a kártalanítás elvét kihirdetni, mert attól fél, hogy a kártérítéshez szükséges nagy összegek az állam pénzügyi erejét meg fogják haladni. Habár nem osztom egészen ezt a nézetet, mert utóvégre is, ha milliárdokat költötünk, akkor 150 millió korona több vagy kevesebb kiadás nem játszik nagy szerepet, mindazonáltal mégis kívánatosnak tartom, hogy az állam teljesítő képessége szem előtt tartassék és ezért olyan új jövedelmi forrásokat kell megnyitni, amelyek az állam külön megterhelhetése nélkül lehetővé teszik azt, hogy lehetőleg teljes kárpótlás nyujtassék.

A tisztviselők értekezletükön kimondották, hogy kéri azonban e mellett, hogy a belső hadműveleti területen, tekintettel a nagy drágaságra, a kormány folyósítsa a tisztviselőknél a háborus napidíjakat.

A memorandumot megküldik valamennyi kiürített vármegye és város tisztviselőinek; esatlakozásra szólítják fel őket. Megküldötték azonban az összes érdekelt képviselőknél is támogatás végett.

Szentkereszty Béla báró főispán, ki — mint említettük — az értekezleten jelen volt, nyomban kijelentette, hogy ezt a méltányos kívánságot teljes erejével támogatni fogja.

A terjedelmes memorandum részletesen és alaposan megindokolja a tisztviselői kar kívánságait. Részmat, hogy helyenkint — mint Háromszék és Csik vármegyékben — alig van tisztviselő, akit teljesen ki nem fosztottak volna. Sürgősnek jelzi tehát a magyar közeposztály érdekében is, de a magyarságnak Erdély veszélyeztetett vidékein való megerősítése végett is a kérelem teljesítését.

A minden tekintetben méltányos igények kielégítését célzó ezen memorandum a napokban Brassóba is megérkezik és semmi kétségünk, hogy ott is támogatásra talál, sőt hasonló akciót vált ki. Nem hinnék ugyanis, hogy ott rózsásabbak volnának a viszonyok.

Polgári szolgálati kötelezettség Oroszországban.

(Sajtó tudósítók teleteljesítése.)

Stockholm. Egy Észak felé haladó rokkant-vonat Holmsvedern mellett kisiklott. A mozdony mögött levő kocsis összetört. 65 rokkant a romok alatt fekszik. Az áldozatok száma ismeretlen.

Pétervári orosz lapjelentések szerint a munkáspárt vezetőinek letartóztatása a munkásságnak kormányellenes magatartását provokálta, amit passzív rezisztenciában juttatnak kifejezésre. A hadseregszállítási gyárakból naponként számos munkás távol marad és amikor ezeket szigorú büntetéssel sújtják, másnap még több munkás marad távol. Ez nagy zavart okoz a hadiszállításokban.

A Handelsbladet jelentése szerint az orosz fronton a nagyfokú tartós hideg Rigától a Dünáig meggátolja a hadműveleteket, amelyek csak ágyuharera és járőrharera szorítóznak. Nagyobb harci tevékenység csak a román-front legdélibb részén volt, ahol egy bolgár ezred átkelt a Dunán és egy faluban megvetette a lábát.

Orosz lapok jelentése szerint orosz kormánykörökben azzal a tervvel foglalkoznak, hogy német mintára behozzák a kötelező polgári segédszolgálatot.

Pétervárról jelentik: A Rjecs szerint az orosz közoktatásiügyi miniszter emendete, hogy a zsidó magángimnáziumokat bezárják. A Ruskoje Slovo a kormány rendelkezését közli, mely szerint a városi és a zemsztvo intézetekben alkalmazott zsidókat, — kivéve az orvosokat, — a szolgálatból azonnal el kell boosítani.

Emelik a gabona árát, de nem a kenyérét

(Batoeky az új közlélmézésről. — Az állam pénzt ad a kizajvedelmüknek.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A német birodalmi gyűlés közlélmézési bizottsága előtt, amely ezuttal tartotta első ülését, Batoeky, a német birodalmi Közlélmézési Hivatal elnöke felszólalt és bemutatta az 1917.-i aratási év gazdálkodási tervét.

— Rá kell mutatnom annak a szükségeségére — mondta az elnök — hogy a tervet idejekorán nyilvánosságra kell hozni, mert az érdekelteknek ehhez képest kell berendezkedniök és ezért legkésőbb 1917. március 15-éig tudomására kell adni a kormánynek azokat az alapelveket, amelyek szerint a lakosságnak élnie kell, hogy a háboru végéig, habár szükösen is, kitarthasson. Kötelező kijelentéseket nem közölhetek még a közlélmézési tervről, mert a birodalmi tanács a közlélmézési kérdésekkel a jövő hét végén foglalkozik.

— Az élelmiszer készletek összeírása befejeződött és megállapítható, hogy rendkívül kevés van mindenből és ezért óvatosan kell velük bánni. Az összeírást is felül kell vizsgálnom, mert arra a rendkívül meglepő eredményre jutottam, hogy

soha még annyi csépeletlen gabona nem volt készletben, mint most.

A burgonya összeírás sem nyújt tiszta képet, mert a nagy fagy miatt nem lehet kinyitni a hombárakat. Nem vált be az a rendszer, hogy a malmoknak előlegképen gabonát adtunk, mert a szállítási nehézségek miatt nem jutott el a gabona a malmokhoz. A malom politikát tehát meg kell változtatni.

— Minden készletben lévő élelmiszert az államnak kell magához váltania. Remélem és hiszem, hogy ezt minden érdekelt megérti és készségesen aláveti magát annak, hogy mi szadjuk meg a mindennapi adagokat.

— Minden eszközzel meg kell akadályoznunk, hogy a kenyérmagvakat állati takarmánnyal használjanak fel és erre a célra vidéki szerveket fogunk létesíteni. A berlini központ nem gyöz minden munkát.

— A legfőbb figyelmet arra fordítom, hogy korai zöld főzelék-telék és gyümölcsök mennél nagyobb mértékben kerüljön a fogyasztókhoz. A korai burgonya vetését, különösen a Rajna vidékén és Westfáliában elősegíteni és a majd rendelkezésre álló készletek július elsejétől kezdve nyilvános elosztásra kerülnek.

Az elnök ezután behatóan nyilatkozott a gabona és állat árak megváltoztatásáról, melynek főbb elveit az Aradi Közlöny múlt heti egyik számában már ismertette. Kijelentette újból, hogy a buza és a rozs árát csak akkor szabad emelni, ha a szarvasmarha és a sertés árakat a kormány ugyanakkor leszállítja. A kenyérmagok emelését a világpiac helyzete és a termelés kívánalmái teszik szükségessé, az állat árakat pedig a fogyasztóra való tekintettel kell leszállítani.

A bajorországi közlélmézési tanács már a múlt év június havában kívánta ezt, de akkor ez nem volt megvalósítható.

— A birodalom — mondotta az elnök — sok száz millió márkát fog megtakarítani azáltal, hogy leszállítjuk a hus árakat, mert a hadsereg a legnagyobb fogyasztó. Teljesen magamévá teszem a fogyasztóközönség képviselőinek azt az ideáját, hogy ezt a

megtakarítást fordítsuk azoknak a vagyontalan osztályoknak élelmézésükre,

akiknek jövedelme nem tud lépést tartani az áremelkedéssel.

— Megvagyok győződve arról, hogy a gabonaárak emelkedése ellenére a kenyér árának nem kell változnia,

de csak akkor, ha a hatóságok ebben segítségünkre lesznek.

A burgonya árát az egész birodalomban az egész éven át métermázsánként öt márkára óhajtom megállapítani és csak kivételesen a birodalmi Burgonyaközpont kérésére óhajtok a déli szövetséges államokban hat márkás árát engedélyezni.

— A fogyasztó szempontjából a legfontosabb a kenyér és a burgonyaellátás. A polgárság igazán hőiesen viselte el, hogy ebből a két fő élelmiszerből a legkisebb adagokra kellett szoritkozunk és ezért legmelegebb elismerésemet kell kifejeznem. Fő gondunk az lesz, hogy mindenki elégséges kenyeret és burgonyát kapjon és hogy legalább a gyerekek és a betegek jussanak tejhez. A husadag emelését nem helyezhetem kilátásba, mert főszempontom az, hogy a tehenek minél több tejet adjanak és minél több vajhoz jusson a polgárság.

Amerika csak pénzt ad az enten enak.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Reuter ügynökség jelenti: A kongresszus két házának plenáris ülésén Wilson beszédében fölhatalmazást kért a tengeri hatalomnak nyílt tengeren való igénybevehetésére. Másik Reuter jelentés szerint fölhatalmazást kért a fegyveres semlegesség elrendelésére. Részletes tervezetet dolgozott ki, mely szerint a hadizónán áthaladó amerikai hajokat megvédjék. Wilson kijelentette, hogy neki ma is eszménye a béke föntartása, de ennél is fontosabb a szuverén jogoknak föntartása.

Washingtonból jelentik: A kongresszus most sem hajlandó az állami ügyek kizárólagos vezetését márciustól a legközelebbi ülészig, szóval decemberig Wilsonra bízni. Különösen a republikánus frakció nem hajlandó lemondani a parlament ellenőrzési jogáról. Március 5-től kezdődőleg rendkívüli ülészakot kívánnak.

A szenátusban heves jelenetek játszódtak le. A republikánus frakció azt kívánja, hogy Wilson összehívja a kongresszust. Newyorkban ezer meg ezer férfi és asszony tüntetett a háboru ellen. Az Adlon szálló előtt és az V-ik Avenuen tüntettek. A tömeg a Marseilleiset énekelte. Izgatás miatt 4 embert letartóztattak, akik között németek vannak. Az Adlon szállót a tömeg megtámadta.

A Times jelenti: Washingtoni távirat szerint hivatalos helyről kiszivárgott az a megegyezés, hogy Amerika segítse az entente részere penzügyi együttműködésben fog csak meggyűvanni.

Buzás József töredelmes vallomása.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Buzás Józsefet a mai nap folyamán ismét kihallgatta a rendőrség, 40 oldalas jegyzőkönyv szól már az ügyről, amely tartalmazza a bűncselekmény leírását, a vallomásokat, a boncolás adatait. A rablógyilkos Nagy Károly dr. detektívönök szobájában Koródy rendőrkapitány előtt a következő vallomást tette:

Nagyságos uram, könnyíteni akarok a szívenem, elmondom az esetet úgy, ahogy történt talán akkor megmenthet az akasztófától. Egyedül követtem el a tettet. Kedden délelőtt 10 órakor találkoztam egy barátommal, akivel jó ideig sétáltam és azon gondolkodtam, hogy valahogyan pénzt kell szerezni. Elhatároztam, hogy egy ékszerészboliba fogok bemenni vásárlás ürügye alatt fejbeütöm az ékszerészt és elveszem az ékszereket. Szomorú helyzetben voltam, semmi pénzem nem volt. Amikor a baltát megláttam még jobban megerősödött bennem ez a szándék. Sokáig jártam a Margitköruton és a Király-utcában, egyszer csak odaértem a Fehérvári-ut 35. szám elé és láttam, hogy a tulajdonos zárja az üzletet. Elhatároztam, hogy lefekszem és reggel meg fogom figyelni, hogy Guttmanné egyedül van-e. Az Emmának semmit sem szóltam erről, csak azt mondtam neki, hogy korán fölkel és elmenyek pénzt szerezni. Nagyon nyugtalanul aludtam reggel fél 7-ig. Ekkor magamhoz vettem a baltát, a Hadik kávéház előtt fél nyolcig vártam, amíg Guttmanné kinyitotta az üzletet, akkor föl alá sétáltam a ház előtt, hirtelen beléptem, órát kértem. Az asszony nickel órákat mutatott, amikor belépett egy kis fiu, aki papirkoronást váltott föl. Amikor kiment, azt mondtam Guttmannének, hogy tula órát akarok venni. Az asszony megfordult, hogy más órákat mutasson, erre kirántottam a baltát és fejbevágtam. Az asszony megtántorodott, néhány lépést tutott előre és sikoltozni kezdett, megijedtem és még néhányat rávágtam a baltával. Nem akartam megölni, mikor láttam, hogy aláhanyatlik, sietve megtöröltem a kezemet és kifelé mentem. Guttmanné még vonaglott és kiabált utánam. Visszaforodtam és elszedtem az ékszereket, valamint a pénztárcát, amelyben 386 korona volt. A Bécsi-utcán keresztül kimentem a Mányoki-utca egyik üres telkére. Itt zavartalanul megszámoítam a pénzt, nem járt arra senki. A Ferenc József hidon mentem keresztül, a kezem, a gyűrűs ujjam és kis ujjam között veres volt, keztyümbe megtöröltem.

Az Alegut-utcában jeggyűrűt, a Fő-utca-ban gallért, kalapot és kézelőt vásároltam, azután megtöröltem a Király fürdőben. A véres kendőt a racs közé dobtam. Délután, amikor a Rudas, fürdőben Kortik Emmával együtt voltam, nyugtalan lettem, éreztem, hogy nyomomban vannak, menekülnöm kell. Villamosra szállottunk, először haza akartam menni Szekszárdra, a szüleimhez, de azután eszembe jutott, hogy ott könnyen elfoghatnak, tehát visszafordultam Kelenföldről. Kőbányán szállottam föl a hatvani vonatra. Itt két napig Müller álnéven laktam a szállodában. Ekkor valamit javítani akartam a cipőmön, betértem a szusterhez, aki azonban felismert. Mikor ezt észrevettem, elhatároztam, hogy Hatvanból is tovább fogok menekülni. A cipész azonban szólt a csendőröknek, akik üldözöbe vettek. Megpróbáltam menekülni, de elfogtak.

Buzás József vallatás közben többször hangosan sírni kezdett.

H I R E K.

Olvasóinkhoz.

Az újság előállításának költségeinek óriási emelkedése alólirott aradi napilapokat az előfizetési díjak mérsékelt emelésére kényszeríti.

Az aradi sajtó volt az egyedüli Magyarországon, mely terjedelmében és tartalmában ugyanaz maradt a háború folyamán, ami békében volt. Papír, munkabérek, festék stb. mérhetlen arányú megdrágulása a közönséget nem érintette, a háborús drágaság minden terhét a lapok kiadóhivatalai viselték. Az előfizetési árak mérsékelt emelése ezuttal sem kívánja utolérni a drágulás arányait, csupán azt célozza, hogy az előfizetés árát összhangba hozzuk a lapok példányonként való árusításának díjaival. Az új előfizetési árak mártól, tehát március 1-től logva ezek:

Helyben és vidéken:

Egy hóra 3 korona

Egy évre 36 „

Az aradi lapok ugyanazt nyújtják, mint a fővárosi újságok, előfizetési áraink azonban még így is olcsóbbak, mint a budapesti lapoké.

Kérjük mélyen tisztelt olvasóink megértő jóakarátát.

Aradi Közlöny,
Arad és Vidéke,
Függetlenség.

LEGUJABB.

Éjjel 2 órakor érkezett
telefonjelentés.

Senki sem sérült meg a Lakonán.

(Gratz Gusztáv a külügyminiszteriumban.)

Haga. Ideérkezett távirat szerint az Orleans és a Rochester az elzárt területen áthaladva elérték a Gironde torkolatát.

Rotterdam. A Cunard Linie hivatalosan közli, hogy a Lakonia gőzösen senki sem sérült meg. A Daily Chronicle és más angol lapok szerint 20 ember, köztük 2 amerikai lelte halálát. Newyorki jelentések szerint a Lakonán a személyzetben 20, az utasok között 6 amerikai volt.

Stockholm: A román frontról Odesszába érkezett Zingo szenátor meséli, hogy a román hadsereg hangulata lényegesen javult. A jobb idők beállásával nagyobb operációk várhatók. Az oláhok remélik, hogy a központoknak nem sikerül a Szerémet állítani.

Bécs: Biller vezérőrnagy, Galicia helytartója a napokban elhagyja hivatalát. Utódául Huvn gróf altábornagy van kiszemelve. A külügyminiszteriumban Wickenburg Márk gróf a legközelebbi napokban elhagyja állását, külföldi szolgálatra van kiszemelve. Ez alkalommal a király a Vaskoronarend I. osztályát adományozta neki. Utódja, Gratz Gusztáv dr. magyar országgyűlési képviselő, a napokban elfoglalja helyét. Montlong udvari tanácsos, a sajtóosztály volt főnöke fölmentése alkalmából a Lipótrend középkeresztjét kapta, és I-ső főkonzuli minőségben a genfi konzulátus vezetésével bizta meg a király. Utódja Wiesner osztálytanácsos lesz.

Bűnvádi eljárás egy osztrák politikus ellen.

— A sört csempésző pártvezér. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs előkelő politikai köreiből rendkívüli feltűnést kelt az osztrák politikai élet egyik vezéralakja ellen indított bűnvádi eljárás.

Az Aradi Közlöny nem régen irt a bécsi Depositén bank sörtüzleteiről. A banka hadsereg részére szállított sört és a megmaradt ötvenezer hektolitert Magyarországra csempészte be óriási árakon. Ezt leleplezték és mint néhány nappal ezelőtt jelentették, az Allgemeine Depositénbank ellen az ügyészség bűnvádi vizsgálatot indított.

Most ezt kiterjesztették Krantz József dr. elnökre és Freund Richárd dr. igazgatóra, valamint más alkalmazottakra. A vádat árdrágítás vétsége miatt emelték, amelyet azáltal követett el a Depositénbank, hogy nagyobb mennyiségű árut vásárolt, hogy azután tulmagas áron eladja. A tárgyalás, — amely elé mindenütt nagy érdeklődéssel néznek — valószínűleg március utolsó hetében lesz.

Krantz, a nagy német párt alelnöke, a legbefolyásosabb városi képviselő, akinek szava döntő súlyjal bír. Körber Ernő volt miniszterelnökhöz is ő vezette a parlamenti pártokat és kérte a nevükben az osztrák Reichsrath összehívását.

— Zinner Béla kitüntetése. Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak, Magyarországnak ez az első magán vasutársasága, mely már a háború előtt európai hírnévnek örvendett, csak most mutatta meg igazán, hogy méltán érdemes az elismerésre. A háború, mely annyira igénybe vette a vasutak szolgáltató képességét, az Acev-et is nehéz feladatok elé állította. A szerb hadjárat idején és a mostani román háborúban elsőrendű hazafias célt szolgált, ez a kitűnő vezetés alatt álló vasut és nagy szolgálatot tett a hadseregnek. A nehézségek és akadályok egész sorozata terhelte meg a társaságot nagy munkája keresztül vitelében és minden nehézség leküzdésével részesévé vált teljesítményei által a fényes sikernek. Most ezt a legfelsőbb helyen is dokumentálják és elismerésének a király is kifejezést ad, amennyiben, mint értesülünk, Zinner Bélának, az Acev. főfelügyelőjének a Ferenc József-rend hadiékítményes lovagkeresztjét adományozta. A városzerte ismert, nagy szaktudású és közkedvelt főtisztviselő háborús kitüntetése jutalma annak az eredményes munkának, amellyel a nehéz viszonyok között az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutaknak mindenkor mintaszerű és magas színvonalon álló vontatási és műhelytelepét vezeti.

— Kitüntetések. Ó császári és apostoli királyi Felsőge folyó évi február hó 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával Domony Móric dr. a m. kir. folyam- és tengerhajózási részvénytársaság igazgatójának a Ferenc József-rend középkeresztjéhez a csillaggal a hadidisztményt, Végk Károly udvari tanácsos, ugyanezen részvénytársaság igazgatójának a Ferenc József-rend középkeresztjéhez a hadidisztményt, végül Bánky Odón ugyanezen részvénytársaság hajóskapitányának a koronás arany érdemkeresztje a vitézségi érem szalagját legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— Az olasz hadikölcsön. Luganóból jelentik: A negyedik olasz hadikölcsönre eddig 2200 millió lírát jegyeztek, amelyből 800 millió lírát régi adósságok konvertálására fordítanak.

— Temetés. Györössy Endre Acev. ellenőr nejeinek temetése nem mint irtuk, kedden délután, hanem szerdán délelőtt 10 órakor lesz.

— Halálozások. Nemesfancsalai Jacob Gusztáv életének 70-ik évében ma reggel meghalt. Az általánosan ismert és népszerű öreg ur másfél évvel ezelőtt vonult nyugalomba. Több évtizedig a vaggongyárnak volt főtisztviselője. Holnap délután fél öt órakor temetik a felső temető halottas csarnokából. — Varga Károly 21 éves korában elhunyt. Holnap délután 3 órakor temetik a Holtmaros-utca 6. számú házból.

— Ir hírdzés. Londonból jelentik: A Morning Post szerint az Írországból elfogottak száma nagyobb, mint azt hivatalosan közölték. Nemrégiben 42 embert tartóztattak le bazaarulás gyanúja miatt. — A Daily Telegraph jelenté, hogy február 10-én Dublinban „Scun-Flin” búlt rendeztek. Az összehívók jel-szava volt: „Good gunisch England”. A tánc-helyet egyszerre csak 200 katona vette körül és véres összeütközések történtek, amelyek során számos ember súlyosan megsebesült. A rendőrség a városban hajtóvadászatot tartott és mindenkit elfogtak, aki nem volt hajlandó loyális angol nyilatkozatot adni.

— Nem lehet eligazodni az iparosokon. Egy előkelő tisztviselő mondta el a mai helyzetet rendkívül jellemző következő esetet:

— Egy pár cipőre volt szükségem és a régi suszteremhez fordultam. Természetesen nem alkudtam ki előre a cipő árát és kissé meglepett, mikor azzal a hírrel fogadott, hogy 80 koronába kerül. Egy pár egyszerű cipő 80 korona, — de miért? — Mert nagyon drága az anyag, — mondta ártatlan képpel az iparos, amiben én szépen meg is nyugodtam, mert ezelőtt meg kell hajolni. Nemrégiben aztán besorozták a fiamat és a gyerek a huszárokhoz kezdkedett. A csizmát azonnal meg is rendeltem, de okulva a cipőm árán, most már magam szereztem bőrt és az iparosnak csak a munkát kellett adni. Nem alkudtam ki, mert hiszen azért a pár koronáért nem érdemes alkudni. Amikor elkészült, kiderült, hogy csalódtam, mert százhusz koronát kért az iparos. Miért? — kérdeztem haragosan. Megint ártatlan képpel felelt az iparos: Mert nagyon drága a munkaerő.

— Megfulladt a füstben. Tegnap este Szvegy Mladin Mihályné erdőhegyi lakos és két gyermeke a 22 éves Szilvia és a 16 éves Román cementgyári munkások lakásukon kimosták olajos ruháikat és lefekvés előtt a kályha fölé akasztották. Éjjel a felfüggesztett ruhák a kályhára estek és meggyuladtak. A nagy füsttől az asszony felébredt és ki akart menni, azonban nem találta meg az ajtót és mindhároman eszméletüket veszítették. A szerencsétlenséget csak másnap reggel fedezte fel Szelezsan Simonné gyári munkás, aki a fiatalokért kopogtatott be, hogy munkára hívja őket. Azonnal fellármázta a falat és az elősiető Patkós Gábor dr. járásorvos segítségével sikerült is a fiút és az öreg asszonyt életre kelteni, de a leány már halott volt. Mindkettőjük állapota válságos.

— A hatósági élelmiszerek árusítói. A kihágási bíróság most dolgozik azoknak a kereskedők listájának revidálásán, akik lisztárúsításra jelentkeztek a kereskedelmi és iparkamaránál. Érdekes, hogy a 174 kereskedő közül sokat már maga a kereskedelmi és iparkamara saját hatáskörében kitörölt, úgy, hogy a rendőrbírósághoz csak 101 régebbi kereskedőről érkezett a névsor.

— Kut-el Amara eleste. Rotterdamból jelentik: Az angol alsónázban Bonar Law bejelentette, hogy Samalától Kut-el-Amaráig az angolok az egész ellenséges állást meghódították. Kut-el-Amarat megszállották.

— **Pósi halál.** Kohn Ármin 33. gyalogezredbeli önkéntes szakaszvezető ellenséges golyótól találva életének 19. évében a körösmezői csatatéren elhunyt. Hoittetemet családjá hazaszállította és február 25-én a lippai izraelita temetőben nagy részvét mellett örök nyugalomra helyezték.

— **A burgonya legmagasabb ára.** Varjassy Lajos polgármester a m. kir. kormány 2953—1916. M. E. számú rendeletének figyelembe vételével az étkezési burgonyának azon árát, mely mellett Arad sz. kir. város területén forgalomba hozható, március hó 1-től azokra nézve, akik burgonyát 50 kg-mon felül bármily mennyiségben eladnak kilogrammonként 27 fillérben, kicsinybeni eladásra nézve pedig 29 fillérben állapítja meg. Burgonyát a most megállapított árnál Aradon magasabb áron árusítani tilos. A ki ezen tilalmat megszegi vagy a tilalomba ütköző ügylet megkötésénél bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében *elkobzásnak* van helye. Utasítja a kapitányi hivatalt, hogy a most meghatározott eladási árak betartását szigorúan ellenőrizze, az ellene vétőkkel szemben a leszigorubban járjon el.

— **A nagyközönség és a fémbeszolgáltatás.** Több alkalommal beszámoltunk arról, hogy a municiógyártás fokozottabb tempója miatt sor fog kerülni a fémkészletek gyorsabb mobilizálására is. A nagyközönség, gyárak és iparvállalatok stb. érdekében szükségesnek tartottuk, hogy illetékes helyen érdeklődjünk az akció részletei iránt. Mint most halljuk, a honvédelmi miniszteriumban megállapodás történt aziránt, hogy egyelőre egy egészen rövid terminus engedélyeztetik a beszolgáltatásra kötelezett fémek beváltására. Azután szigorú rendelkezések lépnek életbe és azonkívül, hogy elkobozzák a fémeket, még szigorú büntetést kap az, aki a törvény rendelkezéseinek nem tesz eleget. Az ellenőrző bizottságok a leszigorubb hatáskörrel lesznek felruházva s ott, ahol ilyen készleteket találnak, rögtön elkobozzák. Több helyen már meg is kezdték a működésüket az ellenőrző bizottságok, így Pozsonyban, Makón, azonkívül a fővárosban is. Egyes helyeken meglepő eredménnyel járt az ellenőrzési szemle. Így néhány közismert családnál ott találták az összes beszolgáltatásra kötelezett fémeket. A rövid ideig tartó önkéntes fémbeszolgáltatás idejére kinevezett hivatalos fémbeváltóhelyek névsorát a legközelebbi időkben nyilvánosságra fogjuk hozni, hogy a közönség idejében beszovalgáltathassa fémkészletét. Szigorúan büntetettik az illetéktelen fémkereskedelem is, amely azonban egyre szűkebb korlátok közé szorul, mert a hatóságok utasították szigorú büntetésekkel sújtani az ilyen illegitim üzletkötéseket.

— **Elfogott rablógyilkosok.** *Eszékről* jelentik: Ma az ottani rendőrség elfogta a múlt héten meggyilkolt Louvil Antal hetvennégy éves kereskedő gyilkosait. A gyilkosságot Fickó Mária felbujtására két leány, Hallocon Milka és barátója Millinovic Mari követték el. A leányoknál az elrabolt kétezernégyszáz koronából kétezerkétszázat megtaláltak, kétszáz koronából ruhaneműeket vásároltak. Nyomukra úgy jöttek rá, hogy az áldozat lakásán egy kulcsot találtak, amely nyitotta Fickó Mária lakásának ajtaját. A gyilkosok beismerésben vannak, a felbujtó tagad.

— **A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága** a jég- és árvízveszélyekre való tekintettel felhívja az érdekelteket, hogy a veszélyükre a társaság raktáraiban és rakhelyein tároló árúkat késedelem nélkül annál is inkább eltovarozzák, mert különben az árúknak — amennyiben az egyáltalán lehetséges lesz — a felek költségére és kockázatára való biztonságos helyezését meg fogja kísérteni.

— **Adomány az Aradi Újságírók Segítő-Egyesületének.** A Központi Takarékpénztár Részvénytársaság 100 koronát adományozott az Újságírók Segítő Egyesületének. Az adományért ezúton is köszönetet mond az egyesület elnöksége.

— **Keresk. szakoktatás.** (Magántanfolyam felnőttek részére.) Márciusban új négy havi tanfolyam veszi kezdetét. Beiratkozás Lázár Vilmos-u 2. 1448

— **Kölsönkönyvtár.** Ujdonságok Kerpelnél.

MOZGOKEP SZINHÁZ.

A kétlelkű asszony.

(Szenzációs Nordisk-dráma az Apollóban.)

A legújabb filmslágerok egymást érik az Apollóban. Psilander után a mozi egy másik világhírű starja, Olára Kimball-Joung játssza el nagy feltűnést keltő szerepét: „A kétlelkű asszony” című Nordisk-drámában. A Nordisk-filmgyár eme legújabb alkotása méltán számíthat a legnagyobb feltűnésre. A mesészövege a lélek misztériumát tárja fel egy elképzelt történet keretében. Haggard dr. orvos olyan instrumentumot talál fel, amellynek segítségével a halálókörbe új életet önthet. A sors úgy hozza magával, hogy az orvos leányán, Maudon kénytelen kipróbálni először találmányán, akit szerencsétlenség ér s a halál küszöbére kerül. Haggard dr. kísérlete bevált: leánya új életre ébred, de érthetetlen változáson megy át. A jószívű, csöndes leányból rosszindulatú könnyelmű nő lesz, aki az erkölcsatlenségek egész sorozatát követi el. Az öreg orvos megdöbbentve látja találmányának nem várt eredményét. Évek múltán nagy beteg, testben és lélekben összeroncsolódva kerül vissza Maud az apjához. Maud egy napon rosszul lesz s amikor már megéri a véget, a halálközeli erőszakoskodásával követeli atyjától, hogy találmányával hosszabbítsa meg az életét, mert élni akar. Haggard dr. azonban elhatározza, hogy agonizáló leányát nem fogja többé visszaadni az életnek. Összerombolja korszakalkító találmányát, hogy ilyen módon még a lehetőségét is kizárja a megmentésnek. Előző bűnhődött már azért a merészségért, hogy szembeszállt az örök törvénnyel. A szerencsétlen, de egyben misztikus életű Maud, aki a legtisztább lélekkel kezdte, de később becsületlenül folytatta az életét, atyja karjai között hunyt le szemét örök álomra...

Olára Kimball-Joung, akit a mozibajáró publikum jól ismer, megrázóan hatalmas alakítást nyújt a misztikus lelkű asszony szerepében. A 4 felvonásos drámát finom művészi érzéssel rendezte meg a Nordisk-film-gyár. A dráma premierjét szerdán tartja meg az Apolló. Az előadások pontosan 5, fél 7 és negyed 9 órákor kezdődnek és nem folytatólagosak.

* **Mister Robinson** — *vasárnap az Erzsébet mozgó-színházban.* Mister Robinson azon filmek egyike, amelyek minden képzeletet felülmúlnak, megszűnik az ember gondolkodni, néma szemlélője lesz az előtte lepergő eseményeknek. Egy kínos termő bányáért folyik a harc Mister Robinson e szilárd akaratú férfi és a pénzsovár trósz között. A rettenetes, idegizgató küzdelemben Robinson mint egy szilárd szikla áll még akkor is, amikor a trósz lejedelmének hugával a gyönyörű Gladisszal a véletlen összehozza. A rettenetes harc, melynek hullámait előttünk csapkodnak Robinsonra győzelmesen végződik s nem csak, az aranybánya, hanem a szépséges amerikai miss is, akit a törhetetlen férfi meghódít. A nagystíliú kép a második felvonásban éri el fénypontját, amikor egy irtózatoss orkán tombol, pusztít erős gátakat, Robinson kunyhóját is tönkretesz. Ehhez hasonló nagystíliú jelenet filmen még soha nem létezett. A harmadik felvonásban győzelmesedik Robinson akaratereje és nem csak a bányák, hanem a szépséges miss Gladys tulajdonosa is lesz. Legközelebb a Királytigris.

* **A magányos sir.** (Mia May sorozat I. az Urániában.) Nagy sikerrel mutatja be tegnap az Uránia színház a legelső Mia May filmet, mely teljesen megnyerte a közönség tetszését. A művésznőt a mozistarok legna-

gyobbjai közé kell soroznunk, aki ebben a tökéletesen szép filmben mutatkozott be az ideán a közönségnek. Sok lra, sok szépség van a filmben, mely elűt a német filmek zsánerétől, mert a rendezés és lobogó dus fotografiában francia érzés és francia erő mutatkozik. A művésznő kettős szerepet játszik a képben és ragyogó képességei szinte versenyeznek a rendezés tökéletes szépségével. Ez a kép hódított, hódított a művésznő szépsége, a cselekmény és színjátszás érdekessége, de főleg a páratlan szép fotografia által. A Mia May sorozata mai képpel megalapozta sikerének biztos jeleit és a közönség rokonszenyvel és mohó kíváncsisággal várja a sorozat többi képeit. — *Meggyvaszár Vilma* „A fekete szívárvány” című filmben, legközelebb az Urániában.

LEGUJABB.

Roggel 3 órákor érkezett telefonjelentés.

Tiszta István dícsérete a német bi odalmi gyűlésben.

A birodalmi gyűlésben a kancellár után Spaun centrumpárti szözlő fal és beszédében hangoztatta, hogy oly békét akar, amely nemcsak Németország létét biztosítja, hanem meghusítja az ellenségnek ama törekvéseit, hogy Ausztria-Magyarországot és Törökországot az ádarabolják. Scheidemann szociáldemokrata: Küzdeni kell amaz áramlatok ellen, melyek hódító, mindvégig harci politikát hangoztatnak, mert mi védekező politikát folytatunk. A kancellár a hadiokokra vonatkozó feltegetésében semmit sem von vissza régebbi álláspontjából és a legcsekélyebb ellentmondásban sincs Tiszta István beszédével, aki a végzetés december 12. óta háromszor beszélt. A magyar miniszterelnök kifejezte, hogy háborút folytatunk, mert megtámadták életünket, addig harcolunk, míg biztosítva lesznek létérdekeink és egy pillanattal sem tovább és hogy ebben az összes szövetségesek megegyeznek. E bölcs kijelentés Németországban a legnagyobb tetszést keltette, bizonyos körök kivételével, amelyekben megbotkosodást észlelhettünk. Németország hatalmának e sajátosságai előnaroccai szerint még kevés az ellenségünk és túl sok a szövetségünk. Csodáljuk emez uraknak erőfeleslegét a val életműszeszény idején. Ők voltak azok, akik kannibáli örömet mutattak, amikor a központi hatalmak békekísérlete meghusult. A szónok ezután támadja a földművelésügyi minisztert, akit távolléte miatt Bethmann Hollweg védelmez meg.

Luganó. Olasz lapok szerint Amerikában Wilson élete ellen összeesküdtek. Huszon tábarnok halálát is mérgezés okozta.

Washington. A kongresszusba egy törvényjavaslatot nyújtottak be, amely felhatalmasza Wilson a kereskedelmi hajók felfegyverzésére és százmillió dollár értékű kölcsönkötvény kibocsátására.

Baden. Őfelsége ma külön kihallgatáson fogadta Mikes János gróf szombathelyi püspököt, Hazai Samu bárót, Csernoch János hercegprímást és Ocsinn Ottokár gróf külügyminisztert.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **A Pesti Hazi Első Takarékpénztár Egyesület** Hajos József főrendiházi tag, cs. és kir. kamarás elnöklésével tartotta meg 77. rendes közgyűlését. Elhatározták, hogy a 10,887,788 koronát tevő tiszta nyereségből adassék osztalékkul minden részvény után 700 korona, az összesen 7.000.000 korona. Az ársziótartalékalap növelésére 1.000.000 koronát, az egyéni nyugdíj-alapra 100.000 koronát, a konyecélra 50.000 koronát folyósítanak. A tisztviselők külön jutalmazására 200.000 koronát

adnak, a fennmaradó 1,002.586 koronát új számlára viszik át. A közgyűlés határozattal emelte továbbá az igazgatóság által a takarékpénztár ügykörének fokozatos továbbfejlesztésére való tekintettel javasolt alapszabálymódosításokat. Hozzájárult a nyugdíjszabályzat 8. szakaszának oly értelmű megváltoztatásához is, hogy az egyesület tisztviselői 38 betöltött szolgálati év után már igényt tarthatnak a teljes nyugdíjra és a törzsfizetés 40 százalékát tevő teljes lakásbérre, a nélkül, hogy ezzel szemben a tisztviselők a nyugdíjalaphoz bármiféleképpen is hozzájárulnának. Ezután az igazgatóságba új tagokként közfelkiáltással megválasztották Kiss Aladár udvari tanácsost és Walder Gyulát, az egyesület vezérigazgatóját, a felügyelő-bizottságba Faszkar Agostont, Pestpilis-soltkiskun vármegye alispánját és Rudayánszky Béla dr. ügyvédet, a választmány mandátumának lejártá folytán pedig 36 választmányi tagot.

A Posil Magyar Kereskedelmi Bank hitelegylete e hó 26-án tartotta évi rendes közgyűlését Fehér Miksa igazgató elnöksége alatt. A hitelegylet tagjainak száma az elmúlt évben 266 volt, a kik túlnyomó részben kis- és közepkereskedőkből állottak és a kik a hitelegyletben kerek összegben 8,000.000 korona megszavazott hitel felett rendelkezettek. Ezen intézmény az elmúlt évben a hitellel terén általában és a leszámítolási üzlet terén különösen uralkodó pangás figyelembe vételével, kielégítő eredményel működött, úgy hogy a tagok részéről veszteségek pótlására irányuló utánfizetések nem voltak szükségesek. A bíráló bizottságba Bodánszky Zeigmond, galgóczi Heteés Mór, Herzog Lipót és Singer Barnát, kilépő tagok újból és Krasznár Armin, a Breier Lipót és fia budapesti cég főnöke mint új tag választattak meg.

Városi földék bérbeadása. A város kamarási hivatala ezúton figyelmezteti az érdeklődőket, hogy a városi földék bérbeadására vasárnap, március hó 4-én utóárverést tartanak reggel 9 órakor a gáji kapitányi hivatalban.

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság vidéki bankhálózata ismét bővült, amennyiben a tulajdonához tartozó Temesvári

Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság az ottani Délmagyarországi Jelszóhitelbankot érdek körébe vonta.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1917. február 28-án szerdán:

B) Bérlet. B) Bérlet.

D é m o n o k.

Komédia 3 felvonásban.

Közdete 7 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudayánszky Andre Művészeti

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)
Limbek János és fia első m. kir. szab. érekeporos gyára és temetőrendező vállalata.

Fritz Foreno és neje szül. Kádár Viktória és gyermekei Gusztáv, Ernő és Odón, ugyszintén a nagyszamu kiterjedt rokonság, a jóbarátok és ismerősök nevében is, szomorodott szívvél tudatja, a hön szeretett és felejtethetlen jó nagybácsi, keresztapa, sógor és rokon

nemes fanciesali Jóob Gusztáv

urnak,

folyó évi február hó 27-én, reggeli 4 órakor, munkás életének 70-ik évében, rövid szenvedés után, a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest történt jobblétre szenderültét.

A felejtethetlen kedves halott földi maradványai február hó 28-án, délután fél 5 órakor fognak az ág. hitv. evang. egyház szertartásai szerint tartandó ima után, a felső temető halottas szarnokából az ugyanottani családi sírhelyben az örök nyugalomnak átadatni.

Béneke csodás, drága emléke előtt legyen!

Arad, 1917. február hó 27.

Limbek János és fia első m. kir. szab. érekeporos gyára és temetőrendező vállalata Arad.

Ösv. id. Varga Imréné szül. Szabó Judanna a saját, úgy az alólírottak nevében is mély fájdalommal tudatja a forrón szeretett és felejtethetlen jó gyermek, -testvér, sógor és rokon

Varga Károlynak,

f. é. február 28-án, d. u. 2 órakor, életének 21-ik évében, hosszas szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderültét.

A felejtethetlen kedves halott földi maradványai február hó 28-án, d. u. 3 órakor fognak Holtmaros-utca 6. sz. a házból a református egyház szertartásai szerint tartandó ima után a felső temetőben lévő családi sírhelyben örök nyugalomra helyeztetni. Drága emléket mindig kegyelettel fogjuk megőrizni!

Arad, 1917. február hó 28.

Varga Imre, Varga Judoka, Varga Róza (nr). Szekeres Ist. Áné, Varga Sándor, testvérei. Szekeres István, Varga Imréné szül. Köszeghy Jolán, sógora és sógornője. Szekeres Sárika, Szekeres Tilduska. unokahugai. Ugyszintén a nagyszamu kiterjedt rokonság nevében is. 21

ARADI KOZLONY

1917. évi március hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny“-re.

Előfizetési árak:

Helyben és vidéken:

- Egész évre 36 K.
- Fél évre 18 „
- Negyed évre 9 „
- Egy hónapra 3 „

Tessék mutatványsszámot kérni.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Medgyaszay: Fekete szivárvány.

324—917. szhoz.

Kovászi község előjárólól.

Árverési hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a község tulajdonát képező kislejtézt 2 darab tenyészbika és 3 darab tenyészkan f. év március hó 8-án d. e. 9 órakor a község háznál nyilvános árverésen — készpénzfizetés mellett — eladatik.

Kovászi, 1917. február 25.

Előjáróság.

sz esetben, ha a beszerzésre kötelezett a vörös rész vízmelegítőinek pótlására szolgáló vasvíz melegítő már megrendelte és a megrendelés tényleg a megrendelést átvevő cégtől nyert tanúsítvánnyal igazolja, a bizot ságtól a beszerzési díj ideiglenesen 2 (két) hétre, illetve a m. kir. honvédelmi miniszteriuma jóváhagyásáról feltételezetten a megrendelt pótlás megérkezéséig, felmentést engedélyezhet.

Mia áu pedig a bizottság csak egy napig és pedig csak f. évi március hó 1-én fog működni, ennél fogva nyomatékosan figyelmeztetem mindazokat, kik a beszerzési díj a fentebb részletezett ideiglenes felmentést a bizottságtól ki akarják kérni, hogy legkésőbb f. évi március hó 1-éig a pótlást rendelék meg a megrendelésről tanúsítványt kérjenek a cégtől ezzel a kitűzött időben a bizottság előtt jelentkezzenek.

Arad, 1917. február hó 28.

Varjassy, polgármester.

1881—1917. pm. sz.

Hir'etmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 1909—1917. számú körrendelete értelmében a takaréktűzhelyek vörös rész vízmelegítőinek átvetelére illetve bizonyos feltételek mellett 2 heti terminus engedélyezésére kiűdött bizottságnak jelentéséből, továbbá az Andrányi Karoly és fia s Póhm János vaskereskedő cégeknek értesítéséből kétségtelenül megállapítható, hogy a lakosság beszerzési kötelezettségéről egyáltalán nem vett tudomást, sem a vízmelegítőket be nem szolgáltatta, sem pedig azok beszerzési díjait a bizottságtól a kéthetes terminust nem kérte ki.

Miután azonban felfogásom szerint ennek oka nem a község rossz akaratában, hanem csakis abban keresendő, hogy kötelezettségéről nem szerzett kellő módon tudomást, ennél fogva újból alkalmat akarok nyújtani a lakosságnak az elmulasztott kötelezettségének teljesítésére.

Az átvevő bizottságot f. évi március hó 1-re vagyis egy napra újból kiűdöttem azaz, hogy ezen bizottság az Újtelepi községi tüköla helyiségében Vilmos császár-tér 2. sz. alatt u. e. 8—12 óráig d. u. 2—6 óráig fog működni.

Ennél fogva újból figyelmeztetem a lakosságot, hogy ezen bizottságnál fent megjelölt napon a vörös rész vízmelegítőket bűnelőtérjogi következmények terhe mellett beszerzési díj kifizetés, azonban abban

Pályázati hirdetmény.

Erdőhegy (Aradmegye) község jegyzői irodájában egy a jegyzői teendőkhöz jártas egyén havi 100 korona fizetéssel alkalmazást nyerhet. Ajánkozások Hollósy Kálmán jegyzőhöz intézendők.

Erdőhegy, 1917. február hó 22.

1957

Hollósy Kálmán, jegyző.

Biró Balint, úiro.

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmánya. Felülmúlja az összes bőrhámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az alsótól. Gyógyírú arabórt eredményez, megelőzős udóvé teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Használom kozmetikus arcoperáló intézetekben ideiglenesen Battyány-utca 10. szám alatt.

Bartháné, sminkeseti kozmetikus

1—1917. közp. vál. elm. sz.

HIRDETMÉNY.

Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1913. évi XIV. t. c. 38. §-a szerint az országgyűlési képviselő választók névjegyzéke évenként kiigazítandó, az ezen törvény 55. §. 2. bekezdése értelmében pedig köteles:

1. Minden hivatalfőnök a vezetése alatt álló hivataloknál alkalmazott választójogosultak jegyzékét egkésőbb foyó évi március hó 5-ig a központi választmánynak megküldeni és

2. Minden munkaadó, aki választói életkorban levő legalább 10 férfi alkalmazottat rendszeresen foglalkoztat, ezen alkalmazottak jegyzékét az összeíró küldöttségeknek az ezen küldöttségek által meghatározandó és hirdetmény útján közzétendő napon 10-től 100 koronáig terjedhető pénzbürség terhe alatt rendelkezésre bocsátani.

Felhívjuk ennél fogva a városunkban levő ügy polgári, mint katonai köz- és magán-hivatalok főnökeit, egyházak vezetőit, az iskolák igazgatóit és az összes munkaadókat, hogy a választó jogosult alkalmazottaikról még ha hadba is vannak vonulva az adóhivatali jegyzékbe a nyugdíjazott állami tisztviselő és katonai tisztok is beveendő) a mindenki által a városi tanács kiadóhivatalától (Városháza, II. em. 94. ajtó) beszolgáltatandó „Alkalmazottak jegyzéke” felhasználásával lofyó évi március hó 5-ig a jegyzékét feltétlenül elkészítsék és a központi választmány jegyzőjének, dr. Angel István városi főjegyzőnek átadják.

A jegyzékek külön-külön választó kerületenként és szavazó körönként a választójogosultak szoros abc-sorrendben való beírása mellett készitendők el. — A 14155—1-a 1916. sz. belügyminiszteri rendelet szerint az elkészitendő alkalmazottak jegyzékének jegyzet-rovatába bevezetni tartoznak munkaadók, hogy: 1. Mióta lakik a választójogosult Aradon. 2. a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok az oly alkalmazottakkal, akiknek nincs munkakönyve a minősítés közelebbi adatait is pl: mely iskolát végzett stb. ezen felül az alkalmazás minőségét, különösen, ha a minősítést törvényes jogszabály írja elő. 3. A hivatalfőnökök azokról, akiknek választójogosultságát régi jog alapján jegyzik be a megfelelő rovatba, emellett lehetőleg gyéb meglévő különös kelleket is jegyezzék be.

A két választókerületnek szavazóköréhez tartozó utcák a következők:

I. választókerület, 1. szavazókör. Gróf Apponyi-körút 9—16. sz. háza. Asztalos Sándor-utca, Atzél P.-u., Árpádtér, Bercsényi-utca 1—21. és 2—22. Bocskay-tér, Boczkó-utca, Chorin Aron-u., Csernovics P.-u., Damjanich-u., Darányi-u., Eötvös-u., Erzsébet királyné-körút 1—7 és 2—14., Ferenc József-városrész, Forray-u., Hajó-u. 1—25., Hattér, Hasszinger-u., Hattérnek észak felé eső részén levő és a belvároshoz tartozó 1—11. sz. Háromyeréb-u., Hunyadi-u., Kincsi (v. Tökölly-u.), Koszoru (b. város), Óvár-u., Rákóczy-u., Simonyi-u., Szabadságtér, Szarvas utca, Szent Pál-u., Szent Péter-tér, Tökölly Imre-utcának a Határ-utcától a Hattérig terjedő és a belvároshoz tartozó részén levő 1—10. sz. házak. Várterület, Vörösmarty-u., Zoltán-u., Zrinyi-u.

I. választókerület, 2. szavazókör: Aulich-u., Attila-tér, Batthyány-u., Bem-u., Csiky Gergely-u. 1—10. és 15—25. Deák Ferenc-u. 11—29., Fábian G.-u. 1—5. és 9—12., Flórián-u., Heim Domokos-u., Kápolna-u., gr. Károlyi-u., Kelemen-tér 1—67., Knézich-u., Közép-u. 6—26., Lahner György-u., Lázár Vilmos-u., Lipót-u., Lujza-u., Mikes Kelemen utca 2—58., Pöntenberg-u., Révay-u., Sina-u., Szent Anna-u., Szent István-u., Teleky-u., Tökölly-ár. Varjassy Lajos-utcának a Mikes

K.-u.-tól a Károlyi-u. déli sarkáig terjedő rész keleti oldalán levő 73. sz.-tól 131. sz.-ig.

I. választókerület, 3. szavazókör: Andrassy-tér, Apponyi-körút 1—8., Batthyány-u. 5—39., Csiky Gergely-utcának a gróf Károlyi-utcának torkolatától a Magyar-utcától 11—14-ig, Deák F.-u. 1—10. és 30—42., Erzsébet királyné-körút az Eötvös-utca sarkától a pl. igazgatóság épület sarkáig terjedő részén 7—17. és 16—36. sz., Fábian Gábor-utca 5a—8., Jókai-tér, Kazinczy-u. Kossuth-utca, a Vécsey-u. sarkától a Batthyány-utca részén levő 1—10 és 60—69. sz., Könyök-u., Magyar, Perényi, Petőfi, Salacz, Sárossy, Schweidel, Tabajdy, Varjassy L.-utcának a Károlyi-utca és Vécsey-utca közötti részén levő 39—71. sz., Weltzer-u.

—I. választókerület, 4. szavazókör: Arany János-u., Boros Béni-tér, Dessewffy-u., Dobó-u., Erzsébetkörutnak a városháza déli oldalától az Arany J.-utcáig terjedő 19—60., Fa-u., Ferdinánd-u., Ferenc-tér, József főherceg-ut, Karolina-u., Kis-u., Kiss Ernő-u., Kossuth-utcának a Vécsey-utcától a Varjassy József-utcáig terjedő részén levő 11—59., Luther-tér, Maros-u., Munkácsy-u., Nádor-utca, Nagy Sándor-u., Orczy-u. 1-től 12. sz. és a városligetnek a tő felé eső fele, Széchenyi-u., Szent László-u., gróf Tisza István-ut 2—10-ig, Török Ignác-utca, Varjassy József-u., Varjassy Lajos-u. 1—37., Városház-tér, Vécsey-u., Verbőczy-u., II. Vilmos császár-tér 1—2. sz., Wesselényi-u.

II. választókerület, 1. szavazókör: Alsó Marospartsor. Akác-u., Angyal-u., Aranykéz-u., Árok-u., Bercsényi-u. 33—41. és 24—54. számig, Botond-u., Csallán-u., Csatorna-u., Cserép-u., Csutora-u., Demeter-u. 15, 29b és 96a, 130. számig, Fácán-u., Félkerék-u., Fűrj-u., Görbe-u., Gyár-u., György-utca 1—25a és 83—125. számig, Hajó-u. 10—40, Határ-utcának a Sarkadhoz tartozó déli oldala 1—22. számig, Illés-u. 1—27c és 103—137. számig, Ilona-u., Kálmán-u., Kapa-u., Kelemen-tér 1—5. sz. Kismolnár-u., Kosár-u., Közép-u. 1—6. és 26—32. számig, Lajos-u., Legelősor 1—10. számig, Madách-u., Margit-u., Marostáj, Mély-u., Mihály-u. 1—25b. és 86a—114. számig, Mikes K.-u. 1—65. sz., Miklós-u. 1c—13c. és 53—86. számig, Part-u., Péter-u., Süveg-tér, Szekeres-u., Trombita utca, Tökölly Imre-u., Töltés-u., Új-u., Urbán Iván-u., Vadász-kürt-u., Varjassy Lajos-utca 128—230. és 133—181. sz., Vendel-u., Vilmos-u., Virág-u., Völgy-u.

II. választókerület, 2. szavazókör: Andrányi K.-u., Borona-u., Csutora-u., Demeter-utca 28c—9. számig, Dezső-u., Edelspacher-u., György-u. 25b—82. számig, Holtmaros, Illés-u. 28—102. számig, Kasza-u., Legelősor 11—40. számig, Mihály-u. 26b—86. sz.-ig Miklós-u. 13a52. számig, Orczy-u. 14—27. és a városligetnek a vásártér felé eső fele, Sarló-u., Török Gábor-u., Vágóhíd-u., Varjassy J.-u. 2—36. számig, Varjassy Lajos-u. 2—126. számig.

II. választókerület, 3. szavazókör: Apafy-u., Ákos-u., Balza-u., Baross Gábor-u., Báthory-u. (Zsidótemető-u.), Bethlen u., Csokonay-u., Dohány-u., Dugonics-u., Erdélyi-u., Erzsébet királyné-körutnak az Arany J.-utcától a Téli-utcáig terjedő része 61—63. számig, Erzsébet-u., Fábian László-u., Farkas-u., Ferenc Ferdinánd-ut (Nagyvárad-ut), Gaál L.-u., Gizella-u., Hindenburg-ut (Pécskai-ut), Kalász-u., Lohel-u., Leininger-u., Lenkey-u., Lovász-u. északi oldalán levő 1—6. számig, Mária-u., Mikolay-u., Mikszáth-u., Ormay Norbert-u., Part-u., Simándi-ut, Szál-u., Szőlő-u., Téli-u., gróf Tisza István-ut 1—75. és 12—80. számig, Vas-u., Vásártéri ut keleti oldala, Zimándi-utca, Zimándi-ut 36, Vilmos császár-tér 3, 4, 5, 6, 8, 10. sz., Zsófia-u.

II. választókerület, 4. szavazókör: A) (Pollura): Erkel Ferenc-u., Katona József-u., Libásdüllő, Liszt Ferenc-u. B) Sága: Csaba-u., Csorda-u., Czuczor-u., Dembinszky-u., Mező-u., Szoros-u., Tompa M.-u., Drégely-

u., Eke-u., Iskola-u., Koszoru-u., Martinovits-u., Neuman Samu-ut, Órház, Rózsa-u., Sörház-u., Szilágyi-u., Tehén-u., Tokdi-u., Trefort-u., Vásártéri-ut nyugati oldala, Vas Gereben-u. C) Gája: Csorda-u., Gizella-tér, Juhász-u., Kovács-u., Kurta-u., Kut-u., Legelősor, Libásdüllő, Magyar-u., Névtelen-u., Nyul-u., Oláh-u., Orovil-u., Pécskai országut Rét-u., Sarok-u., Szent János-tér, Szerb-u., Temető-u., Tempom-u., Új-u. D) Külhatár: Birkás-düllő, Bittó-düllő, Gábor-düllő, Gulya düllő, Homokos-düllő, Kürtösi-ut, Libás-düllő, Markó-düllő, Ménescölgy-düllő, Nagyiegyes düllő, Nyomásköz-düllő, Pesti-düllő, Proháska-düllő, Püspök-föld, Rózer-düllő, Szeregyház-düllő, Zimándi-düllő.

Arad sz. kir. város központi választmányától 1917. évi február 21-én.

Varjassy Lajos,

polgármester, közp. v. elnök.

2084—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 950—1917. sz. rendelete szerint a háztartási fémek hadicélokra elrendelt beszoigaltatásának eddigi eredménye általában nem kielégítő. Mivel azonban nevezett miniszter az igénybevett és beszoigaltatandó fémek fel kutatása érdekében szigorubb eszközökhöz nyulna, meg alkalmat kíván adni a közönségnek arra, hogy hadi célokra igénybevett és a beszoigaltatandó háztartási fémtárgyait beszoigaltathassa. E végett megbizta a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaságot, hogy egy az egész országra kiterjedő bevásárló szervezetet létesítmén hadi fémbeváltó helyek felállítását által. Így jogosított hadi fémbeváltó Aradon csak az Andrányi Károly és fia, továbbá Pöhm János cégek, akiket arra a Magyar szent korona országainak fémközpontja r.-t. nevre szóló megbízó levéllel feljogosított. A beváltási árak, a melyeknél olcsóbban a fémbeváltó helyeknek fémet nem szabad vásárolniok egy hivatalos jegyzékben vannak összeállítva, melyet a fémbeváltók beváltó helyeiken feltűnő helyen kiifüggszteni és azt kívánásra az ladóknak felmutatni kötelesek. A fémek beváltása csakis azonnal készpénzfizetés ellenében történhetik. A fémbeváltók minden vételt a Magyar szent korona országainak fémközpontja r.-t. által rendelkezésükre bocsátott vételkönyvbe tartoznak bevezetni. Minden beváltott tételtől mindenkor 3 példányban egy-egy jegyzék állitandó ki. A vételkönyv három lapja közül az első piros nyomásut a beszoigaltató fél kapja, a másodikk kék nyomásu a fémközpont r.-t.-nak küldetik meg, a harmadikk fekete nyomásu pedig a fémbeváltónál marad. A fémbeváltó minden lapot bélyegzőjével köteles ellátni. A fémet beszoigaltató fél vagy annak megbízottja tartozik a apot aláírni és pedig olyképen, hogy aláírása mindhárom példányban olvasható legyen. A m. kir. honvédelmi miniszter ur a kérdéses beszoigaltatandó fémtárgyaknak a fémbeváltókhoz való beszoigaltatásának végső határidejét az 1917. évi március hó 15-ében állapította meg, de fenntartotta magának a jogot, hogy amennyiben azt tapasztalná, hogy ez sem jár a kívánt eredményre, azt a kitűzött határidő előtt is megszüntesse. Miután a fémbeváltók működésének a befejezése után még a beszoigaltatásra kötelezettek birtokában levő és a fennálló rendelkezések szerint beszoigaltatás alá eső háztartási fémtárgyak birtokosai ellen az 1916. IV. t. c. 6. §-a alapján a szigorubb megtorló intézkedések fognak alkalmazásba vetetni, ennél fogva külön is felhívom a közönséget arra, hogy fémbeszoigaltatási kötelezettségének ezen határidőn belül saját érdekében feltétlenül tegyen eleget.

Arad, 1917. február 21.

Varjassy Lajos, polgármester.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket négy szavak szerint számoljuk.

Minden szó hirdetés ára 8 fillér. Vas- tagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel írván szavaknál adózással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetjük fel.

Levelezés.

„Árva sni”-nek
levele van. 1432

„Hamupipőke”-nek
levele van. 1438

Helyük lesz, tisztességes
üriember volna hajlandó egy feketeszemű kis leányt kellemesen elszórákoltatni. Levelet „Március tündére” jellegre a kiadóhivatalba kér. 1434

Hölgyek,
ki volna hajlandó komoly szándékból fiatal örmesterrel levelezni. Levelek „Vas-korost” jellegre kéretnek a kiadóba. 1438

Tiszonyole hónapja
távollevő fiatal intelligens állást, urit leány, vagy urit hölgy tisztességes leányréttségét keresi. Áprilisban szabadságra jár. Levelet „Bombavető” jellegre a kiadó továbbít. 1439

Oktatás.

Zongora
és énektanítást vállal lakása Dr. Elekné, Erzsébet-körút 18. 1441

Alkalmazást keres.

Árva utasítvány
irodai foglalkozást keres, egy hónapig eljuttatni foglalkozik „Török” jellegre a kiadóhivatalban. 1442

Alkalmazást nyer.

Ké hában gyakorlott
szakácsnő vagy kisleány kerestetik. Cím a kiadóban. 1394

Hadmester
fiatalember, esetleg nyugdíjas vasutas rektárnoknak kerestetik. Cím a kiadóban. 1408

Lakást keres.

Magánlakás
2-3 szobás lakással és kerttel, bérbe kerestetik. Értesítést telefon 766 kerek. 1437

Magánlakás
vagy előbb is egy modern 4-5 szobás lakást keresek. Ajánlatokat Aradmegyei Gazd. Egyesület, Tel. fon 463. 1440

Lakás
4-5 szobás, megfelelő mellékhelyiségekkel, azonnalra vagy legkésőbb április elejére kerestetik. Címeket a kiadóhivatalba. 1382

Kiadó lakás.

Két butorozott szoba
garcon lakásnak, Orozy-utca 6. szám alatt, március 1-től kiadó. 1420

Kiadó
elegáns butorozott két szobás lakás, fűdőszoba gázkályhával, konyhával, el-sejere. Értesíthető naponta 2-4 ig Pick, Könyvek-u. 6. 1430

Kiadó
feltétlenül uriembernek vagy magános ur-nak egy elegáns butorozott utcai szoba. Cím a kiadóban. 1327

Ingatlan.

Ujváradon
Dongl József-utca 1. számú új, modern 4 szobás kényelmes uriház, fűdőszoba, mosókonyva, pince, kocsiszin, istálló, kertészlő, baromfi udvar, virágos kert és egyéb mellékhelyiségekkel, eladó. 1436

Egy emeletes házban,
teljesen jókarban tartott, 10 lakással, el- adó. Szől-utca 2/h. 1425

Vasút közelében
Baros Gábor utca 5. számú ház eladó, esetleg bérbe kiadó. 1431

Eladó
eladó 1800 □-öles, 15 és fél hold Zádor-lak községben. Brtekezés Kossuth utca 49. sz., I. em., 8. ajtó. 1285

Eladó
megvételre kínálnak 500-600 □-öles bel- tetűt, lenekővel a Marospart közelében. Ajánlatok közvetlen átadásával a kiadó- hivatalba kérnek. 1337

Eladó
börzevétel miatt Aradhegyalján 5-6 hol- das szőlőt, esetleg földet. Mészáros Ist- ván, Mikos Kálmán-utca 6. sz. 1373

Eladó
Kölcsey-utca 19 számú ház. Kérettel ugyanott d. u. 1-2 óra között. 1368

Gyógyászat.

Az angol
fájdalomcsillapító Paragol balsamot telje- sen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalom- csillapító balsam. Teljesen azonos össe- téletű, mint a Bengue Haiment. Ár 2 korona. Földes gyógyszerész, Hehs Gyógy- szertár. 12

Üzletek.

Üzemeltetés kiadó
Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Ham- mör Vilmos villanyüzemzetnél. 1023

Vétel és eladás.

Egy gőzmozdony
és egy gyalupad eladó. Kölcsey utca 3. I. em. 1421

Könyvtár
és egész könyvtárakat vesz Deák. Béla könyvtároskereskedő és modern antikvárakna Forray utca. Telefon 302. 871

Külöنفéle.

A váha
és minden való járó fádalom nyomban megszűnik, ha orunkat Nathinnal be- konjuk. Ár 1 korona. Hehs Vilmos gyógy- szertára, Arad. 1433

Levegő
A legártalmatlanabb araszpítő és finomító. Levegő, fényes, zsepos, atkás (mitesseres) arcot naponta ahányzor szükséges, gyapot- na öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mégha valami mocés lehetett finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmul- nak. Ár 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyészeti gyára Aradon. Itt mellett ne használjuk. 12

Szöllősgazdák
figyelmébe ajánljuk

PEROCID
tisztá német gyártmány — gar. 45% — a ministerium által ajánlott egyedüli megbízható kékítő pótló- szer, permetező re, — napi áron.

RAFFIA
I. Mayunga, szép fehér hosszú szálú minőség, — ered. bálákban és kimérve, — napi áron.

Hypermangan-kali
fárt peronospora és lisztharmat el- leni védekezésére, napi áron.

Vojtek és Weisz
Arad. 1149

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy Irodában, Deák Ferenc- u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Gazdaszt.

Bok éves gyakorlattal, teljesen hadmen- tes, 39 éves, jó megjelenésű, korán kelő, munkahíró, rendszertő, szorgalmas, esá- ládos, de család nélkül is elvállal oly jobb mezőgazdaság, esetleg erdőüzem gazdaság vezetését, ahol képességét és szorgalmát érvényesítheti. Címe a kiadó- hivatalban 1436

Rézgálic

garantált 90% -os

eladó.

Bővebbet szíveségből

Fehér Zsigmondnál

Arad, Szabadság-tér 10.

baloldali I. emelet. 1411

házat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar, forduljon bizalommal

Lustbader Adolf

ingatlanforgalmi irodá- jához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb há- zak, birtokok előjegy- zésben vannak. Megbí- záásokat ingatlanok ela- ádsára és vételére elfogadok. Telefon 961. szám.

Antracentina ajánlat!

Ajánlatunk mit készletünk tart:
Antracén vótintát,
Antracén könyvtintát,
Antracén ekmánytintát,
Antracén másolótintát
2, 1 és 1/2 literes korsókban,
1, 1/2, 3/4, 1/2 és 1/4 literes üvegekben.
Nagyoltartós- és tisztoltartós üvegek- ben. Antracéntintánk

elsőrendű vas-gubac

tinták, tehát minden igénynek megfe- lnek.
Finom vörös fém tinta is kapható, különféle nagyságu üvegekben. Fekete lekele- és Kurvtyinta 8 nap múlva ismét kapható.

Aradi Antracéntintagyár
Simonyi-utca 6 1366

Magánjáró gőzgépeket

Kompond és stabil gőzgépeket
Gőzcséplő garnitúrákat
Magánjáró lokomobilokat
Cséplőszerkezeteket
Esztergapadokat
Herrefejtőket
Elevátorokat
Motorokat
Gőzkeket és
Gőzmozdonyokat

javítottan állapotban vásárol- nak készpénzfizetés ellenében

FRIEDRICH TESTVÉREK
gépgyára, Temesvár.

Kifutófiu

jó fizetéssel
felvétetik.
Cím a kiadóhivatalban

Láb- és kezizzadás

bizosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!
Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — III.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

és három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANA- GALLIN használatával. Kez- zelésre igen egyszerű, nem pisz- kit, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANA- GAL- LIN szóra. Ár használati utasítással 1 korona.

Doré fogpaszta

használásával. Nem habzik! A szájfüreget tisztítja, utóma igen kellemes. Ár egy porcelán- szelencének 80 fillér.

Fontos szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:
HAJÓS ÁRPÁD
gyógyszerháza Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeháza szemköz.)